Proscenium

Vakblad voor theatertechniek en scenografie

Met BASTT info

Toelating gesloten verpakking 03/39
Afgiftekantoor GENT X

BELGIË · BELGIQUE
P.B.
9000 GENT X
3/499

Jaarlijkse vergadering PCC Belgrado, oktober 1997

Bart Clement decorontwerp voor "The Glass Menagerie"

Bali Voorstelling bij kaarslicht (gemanipuleerd)

Baudelostraat 29
B-9000 Gent
driemaandelijks
jaargang 2
maart '98

gevaarlijk theater in birma

6

VISION 10/ST Light - Colour - Movement

You are now in total control !

1024 Channels
24 - 48 Submasters
2 - 3 SVGA Monitors
1 - 2 Playbacks

+

The Ultimate in

Motion Control

=

2 Consoles in one

Compact Version
and Back-up Tower
also available

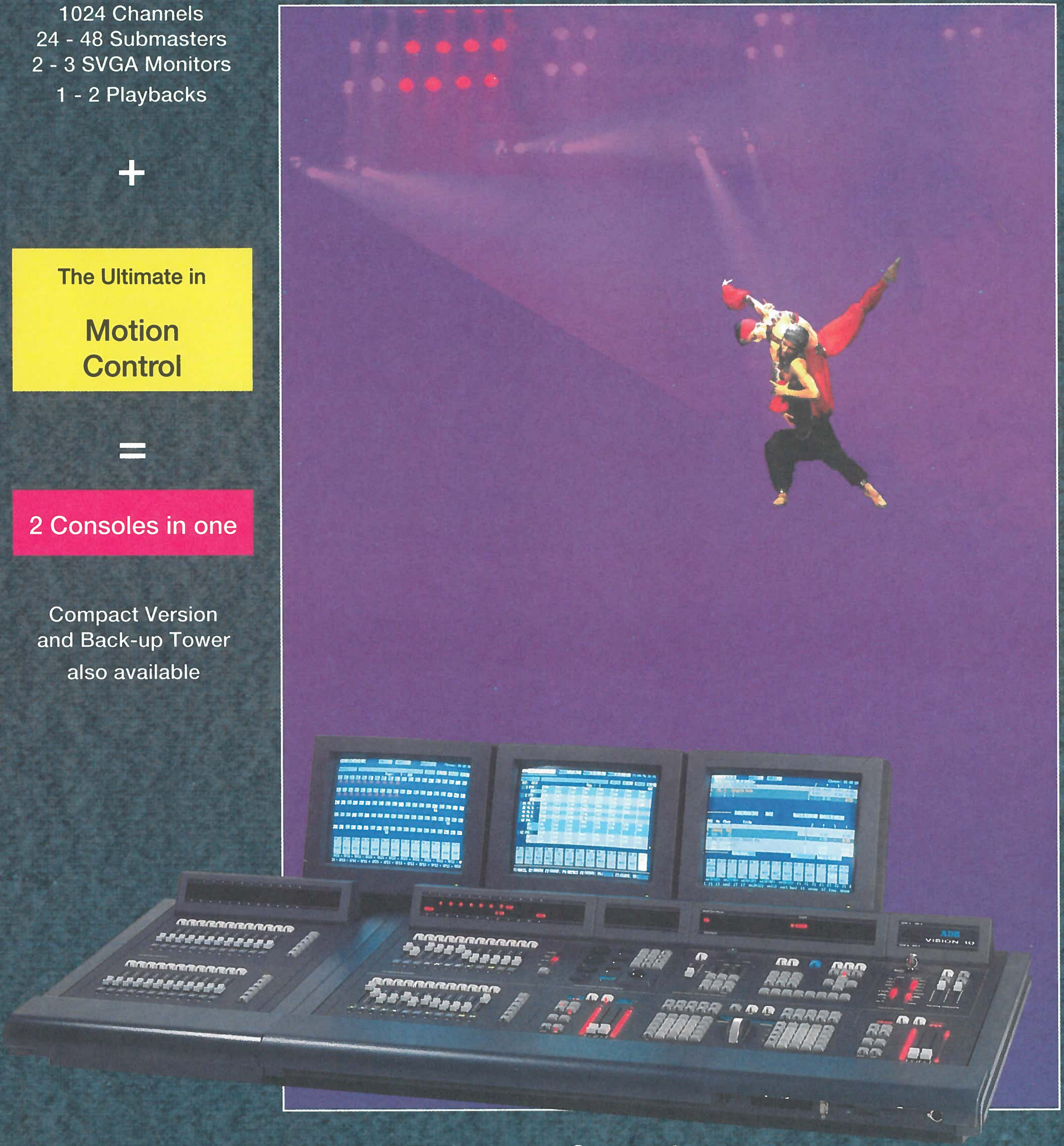

New : HF Remote Control

www.adb.be

ADB - Your Partner for Light

ISO 9001 certified

Belgium	N.V. ADB S.A.	Tel : 32 / 2 / 722 17 11	Fax : 32 / 2 / 722 17 64
Deutschland	ADB GmbH	Tel : 06 108 / 91 250	Fax : 06 108 / 91 25 25
France	ADB S.A.	Tel : 01 / 41 17 48 50	Fax : 01 / 42 53 54 76
Great Britain	LSI	Tel : 01 483 / 76 46 46	Fax : 01 483 / 76 99 55

ADB

A Siemens Company

Vakblad voor theatertechniek en scenografie
In samenwerking met de BASTT
BASTT
oistat

Commissie Publicatie
Rose Werckx
N° 6 maart 1998
Driemaandelijks
jaargang 2
PROSCENIUM is een uitgave van

Making Magazines
MAKING MAGAZINES
Baudelostraat 29
B-9000 Gent
tel. (09) 233 84 63
fax (09) 233 80 87

Uitgever
Patrick Verleye

Redactie
Rose Werckx
Azalealaan 30
B-1030 Brussel
tel. (02) 215 08 52
fax (02) 241 44 76

Werkten mee aan dit nummer
Dré Darden, Ivo Kersmaekers, Geert Sels, Judith Van Wessel, Rose Werckx

Advertenties
MAKING MAGAZINES
Inge De Ridder
tel. (09) 233 84 63
fax (09) 233 80 87

Secretariaat en abonnementen
Anja Staelens

Vormgeving
MAKING MAGAZINES
Yves Peters & Patrick Cattoir

Druk
Sint-Joris · Nevele

Prijs per nummer 200 BEF
Abonnement België (4 nrs.) 700 BEF
Bank 068-2148521-95
Andere landen 1.000 BEF
Nederland *f* 45
ABN-Amro 46.12.48.913

Teksten, foto's en illustraties mogen enkel worden overgenomen mits voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Verantwoordelijk uitgever
Jacques Berwouts
Kunstenaarsstraat 100
B-9040 Gent

Het volgende nummer verschijnt in juni 1998

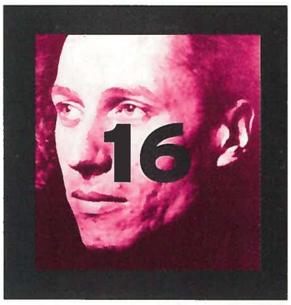

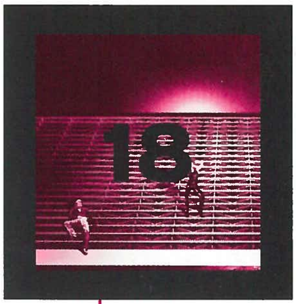

4 tentoonstelling
De toegevoegde waarde van het theaterbeeld
'IBSEN BEELDEND', een uitzonderlijke benadering van de dramaturg, in La Maison du Spectacle La Bellone.

6 architectuur
De Amsterdamse Theaterschool

10 theatertechniek
Gevaarlijk theater in Birma

16 event
Het Testament van A.M.

18 scenografie
Levensecht op A0-formaat

22 OISTAT-nieuws
Oktober in de witte stad

&verder
3 News
23 ProSpot
24 BASTT news

AIR LIFT

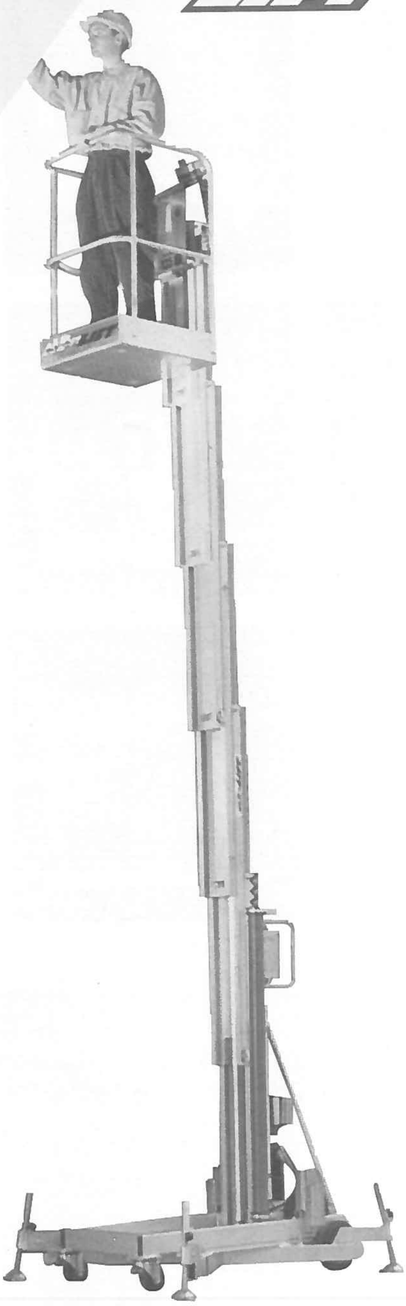

• 3 modellen met werkhoogte tot 11m.
• Korte stabilisatoren: dicht bij de muur werken is mogelijk (grondvlak slechts 1m34 bij 1m25).
• Conform de laatste Europese veiligheidsnormen (CE).

• 3 modèles avec une hauteur de travail jusqu'à 11m.
• Stabilisateurs courts: travail près du mur est possible (surface au sol de 1m34 par 1m25).
• Conforme aux principales normes de sécurité européennes (CE).

Industriezone "Berkenhoek" • B-2861 O.L.V.Waver
Tel.: 015/75.49.59 • Fax: 015/75.62.88

VERBIEST nv.

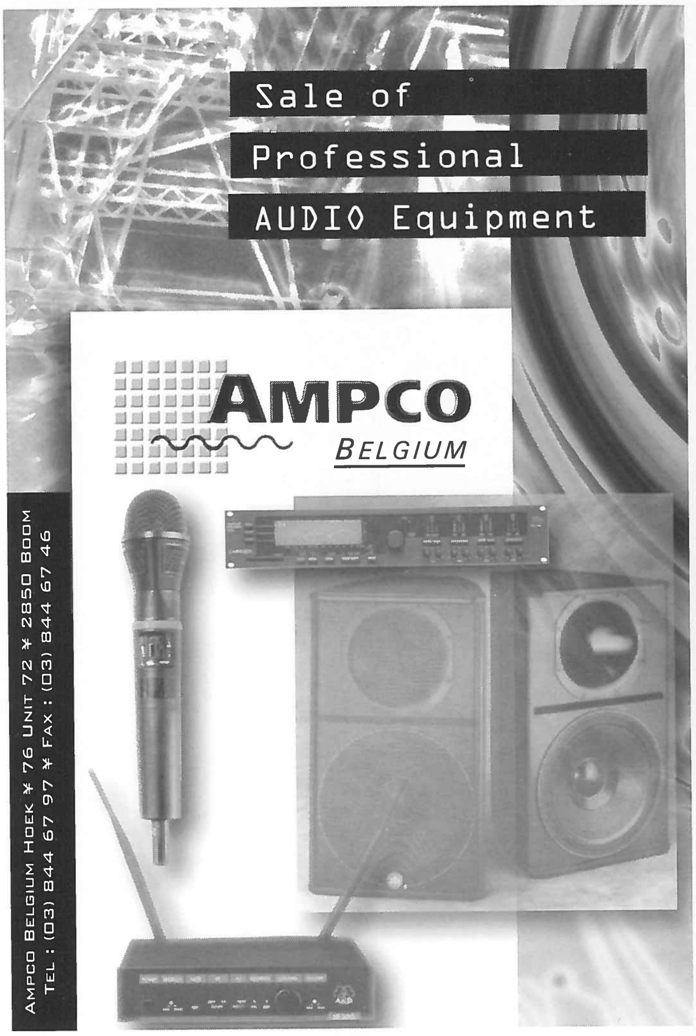

CD

acoustics

Contractor - Sales - Rental

• Industrial and entertainment sound systems •
• Broadcast audio systems •
• Wireless microphones •
• Communication - Conference and Infoport systems •
• ISDN and digital audio systems •
• Infra-red systems for hearing-impaired persons •
• Cabling service •

CD Acoustics N.V.

• Deinsesteenweg 202 • B-9770 Kruishoutem •
• Tel: 09/386 84 50 • Fax: 09/380 16 25 •
E-mail: cd.acoustics@glo.be

Kort nieuws

▸ Op 11 oktober 1997 heeft het **Teatro Real de Madrid** na een jarenlange saneringsperiode zijn deuren heropend. Met een scène-oppervlakte van 35 × 20 m, een achtertoneel van 23 × 15 m en een toneeltoren van 37 m hoogte, behoort het theater tot de grootste van de wereld.

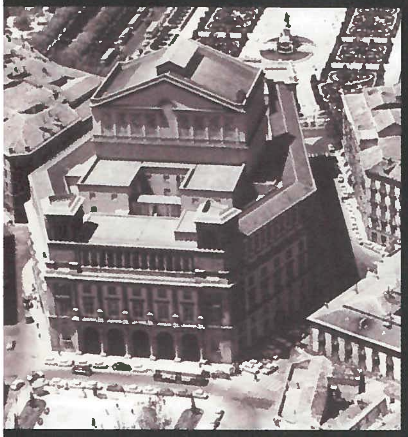

Het Teatro Real de Madrid

FOTO · BTR Nº 6, DEZMBER 1997

▸ Na vernieuwingswerken, als gevolg van de aardbeving van 1989, werd het **War Memorial Opera House** in San Fransisco weer geopend. Er werd van de gelegenheid gebruik gemaakt om de licht- en klankinstallaties te vernieuwen. 22% van de kosten werden ingebracht door de "Board of Trustees", de overige 78% kwamen van private steungelden. In dit geval is het publiek de grote mecenas.

▸ Van 19 · 4 tot 1 · 5 · 1998 heeft in Amsterdam een **Workshop Technical Theatre Arts** plaats. Deelnemers zijn: de gastheren: de Hogeschool voor de Kunsten, Opleiding Theatertechniek, Amsterdam; de Technische Fachhochschule, Berlijn; de Central School of Speech and Drama, Londen en de Ecole Nationale Supérieure des Arts et Technique du Théâtre, Parijs. Deze scholen organiseren voor het eerst een samenwerking tussen hun studenten. Doel is de uitwisseling en vergelijking van opleidingsmethoden. De studenten krijgen de opdracht om projecten uit te werken, die in een van de studio's van de school zullen voorgesteld worden.

▸ Zweedse investeerders plannen de bouw van een **drijvend Opera- en theatergebouw**, dat de grote en ook kleinere havens van de Baltische Zee zou aandoen. De plannen voorzien een auditorium met 1.200 plaatsen.

maquette van het drijvend muziektheater ontworpen door architect Per Edström, tentoongesteld op de Praagse Quadriënnale 1995.
FOTO · LUC DHOOGHE

Van Theatrale Dromen naar Dansfotografie in Nederland, een tentoonstelling in het Amsterdamse Theatermuseum!

Dansfotografie in Nederland laat zien hoe dansfotografen door de jaren heen hebben geprobeerd 'beweging in de ruimte' vast te leggen op het platte vlak. Dansfotografie vereiste in het begin van deze eeuw grote creativiteit doordat de stand van de techniek fotografen beperkte in het suggereren van beweging in dansfoto's. Het portret van een ballerina, staande op één been of in een andere danspose die de zwaartekracht tartte, betekende vanwege de benodigde halve minuut belichting, het letterlijke vastnagelen van de ballerina in de studio. Dankzij de technische ontwikkelingen in de fotografie werd het na de Tweede Wereldoorlog mogelijk de dans in het theater met foto's weer te geven en kon de fotograaf meer en meer het moment en de essentie van de voorstelling interpreteren. Door structurele steun van de overheid aan dansgezelschappen vond er rond 1960 een professionalisering plaats die ook de dansfotografen ten goede kwam.

Met ongeveer 60 dansfoto's laat *Dansfotografie in Nederland* de ontwikkeling van de dansfotografie zien. Om een beeld te schetsen van de situatie waarin gedanst en gefotografeerd moest worden, wordt met enkele videoportretten aandacht besteed aan de dansfotografen zelf. *Dansfotografie in Nederland* vormt een aanvulling op het overzicht van de Nederlandse fotografie in het algemeen en op de dansfotografie in het bijzonder. De foto's zijn afkomstig uit het archief van het Theater Instituut Nederland, het Maria Austria Instituut in Amsterdam, het Prentenkabinet van de Rijksuniversiteit Leiden, Het Nationale Ballet en het Nederlands Dans Theater. Daarnaast zijn de persoonlijke archieven van dans- en theaterfotografen geraadpleegd. Van in Nederland werkzame fotografen die zich met dans hebben beziggehouden, zoals Henri Berssenbrugge, Godfried de Groot, Kurt Kahle, Meinard Woldringh, Maria Austria, D.G. Lanting, Hans van den Busken, Bob van Dantzig, Sven Ulsa, Jorge Fatauros en Anthony Crickmay, is werk te zien.

De tentoonstelling is samengesteld door **Ger van Leeuwen** ((dans)fotograaf, o.a. samensteller van een fotoboek over het Nederlands Dans Theater (1966) en Het Nationale Ballet (1970)) en **Maartje Wildeman** (documentalist, o.a. dansarchivaris en publiceert in het tijdschrift Dans). De vormgeving is in handen van **Victor Levie**. Na zijn studie aan de Gerrit Rietveld-Academie was hij docent. Levie maakt boeken, catalogi en tentoonstellingen.

Dansfotografie in Nederland is onderdeel van het programma *Dans in Perspectief* oktober '97 – september '98 en is **tot en met 30 augustus 1998** te bezichtigen. De foto's uit de tentoonstelling worden opgenomen in het in maart 1998 te verschijnen boek **Dansfotografie in Nederland** *(Uitgeverij International Theatre & Film Books)*.

Theatermuseum
Herengracht 168 · Amsterdam

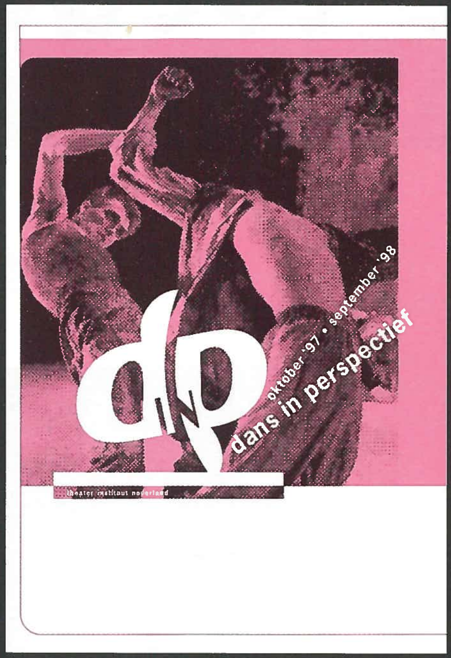

AFFICHE · VICTOR LEVIE

Herman Teirlinck Prijs Theaterafiche 1998

Oproep aan alle affiche-ontwerpers!

Het **Vlaams Theater Instituut** organiseert sinds vorig jaar deze vormgeversprijs, afwisselend uitgereikt aan fotografen en grafische vormgevers die werken voor het theater. De prijs van 100.000 BEF, geschonken door Océ, wordt uitgereikt in oktober '98.
Alle affiches van de seizoenen 96–97 en 97–98 van professionele theatergezelschappen komen in aanmerking. Ook affiches van jeugd- en muziektheater, dans, opera en bewegingstheater zijn welkom.
Een vijfkoppige jury uit diverse sectoren (grafisch, theater, publiciteit) zal de beste affiche kiezen van de afgelopen twee seizoenen.

Alle professionele gezelschappen in Vlaanderen ontvingen een inschrijvingsformulier en het wedstrijdreglement. Maar ook ontwerpers kunnen zich bekend maken bij het Vlaams Theater Instituut.

Inlichtingen
Vlaams Theater Instituut
tel. 02/201.09.06
(vraag naar Trees Dewever)
Deadline inzendingen: **1 juni '98**

Ons beeld van de Noorse dramaturg (1828–1906) komt doorgaans tot stand door opvoeringen of de lectuur van de theatergeschiedenis. Uitzonderlijk is de invalshoek van de tentoonstelling *Ibsen beeldend*, door Rose Werckx en Luc Dhooghe. Het duo benadert het werk van Ibsen vanuit de bühnebeelden die theatermakers ooit bedachten, en keert van daaruit terug naar de tekst.

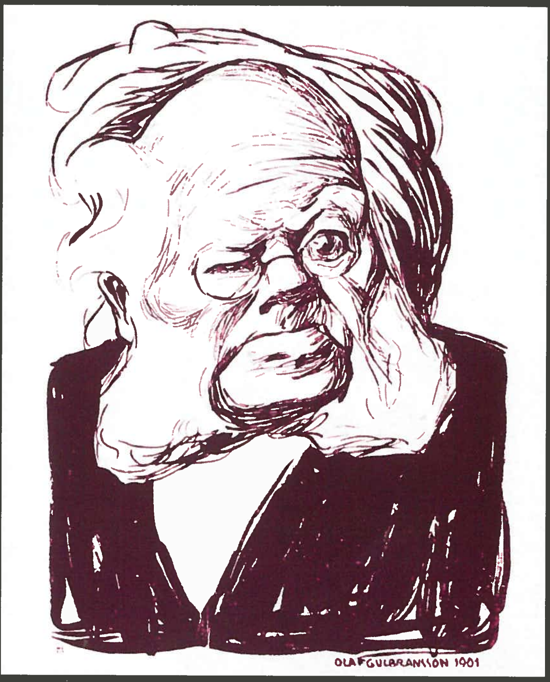

FOTO · D. VERHOEVEN

Henrik Ibsen Tekening van Olaf Gullbransson (1901)

De toegevoegde waarde van het theaterbeeld

auteur Geert Sels

Ibsen be… een uitzonde… in La Maison…

De gebruikelijkste manieren om een veel gespeeld toneelschrijver te leren kennen, hebben charmes en tekortkomingen. Men kan zich een beeld vormen van Ibsen op basis van de ensceneringen die men bijwoont. Het leuke daaraan is dat men kennis neemt van de levende praktijk, het nadeel dat men afhankelijk is van een hedendaagse interpretatie van een theatermaker en van de repertoirekeuze van de theatergezelschappen. Dat laatste geeft aan wat contemporaine theatermakers aantrekt in het werk van Ibsen, maar levert een vertekend beeld op van zijn totale œuvre. De voorbije jaren waren in ons taalgebied ensceneringen te zien van *Een vijand voor het volk* (Stan), *Bouwmeester Solness* (Antigone), *Een vrouw van zee* en *Wanneer wij doden ontwaken* (Toneelgroep Amsterdam), *Een poppenhuis* (Malpertuis) en *De kleine Eyolf* (Maatschappij Discordia).

Even grasduinen in de literatuurgeschiedenis brengt dan weer andere stukken op de voorgrond. Ibsen was pas twintig toen hij debuteerde met Catilina, maar moest tot zijn zevenendertigste op de definitieve doorbraak wachten. Die kwam er met Brand, een pamflet waarin hij de Pruisische inval in Denemarken aankloeg. Vanaf dan wordt Ibsen bijzonder zelfverzekerd, reist hij door Europa en schrijft hij zijn eerste klassieker *Peer Gynt* (1867). Nog eens ruim tien jaar later schrijft hij een reeks sterk sociaal geëngageerde stukken, zoals *Een poppenhuis* (1879), *Een vijand van het volk* (1883), *De wilde eend* (1884), *Rosmersholm* (1886) en *Hedda*

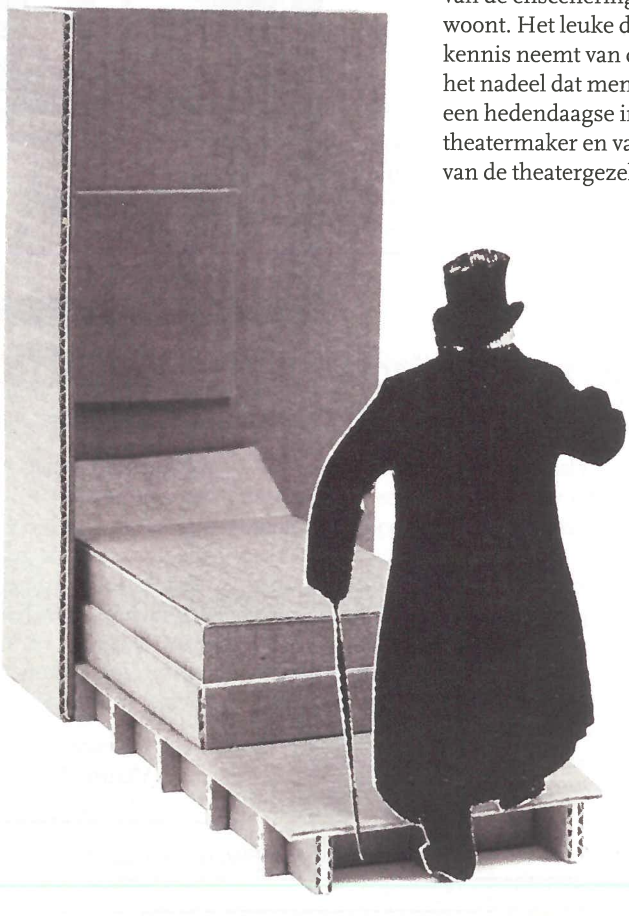
FOTO · A. WILSENS

Gabler (1890). In die laatste stukken neigt hij naar het symbolisme, een keuze die hij resoluut doorzet in *Bouwmeester Solness* (1892), *John Gabriel Borkmann* (1894) en *Wanneer wij doden ontwaken* (1899).
De bühnebeelden die scenografen ontwierpen van Ibsens tijd tot nu, bieden een mooie aanvulling op hogergeschetste profielen. De tentoonstelling *Ibsen beeldend* laat zien dat de schrijver uitermate bijdetijds was. De evolutie die zichtbaar is in zijn stukken, houdt min of meer gelijke tred met de ontwikkelingen van de theaterscenografie. Er is een overgang zichtbaar van naturalisme naar symbolisme, maar in het constructivisme en het futurisme krijgt de schrijver nooit vaste voet. Dat is ook maar in beperkte mate het geval bij het expressionisme, dat meer voeling had met zijn tijdgenoot Strindberg.

maatschappij, zijn overal aanwezig en hangen in trosjes aan het plafond. Prima beeldmateriaal en de nodige visie worden hier op een speelse manier voorgesteld. Een lacune is de afwezigheid van een tekstuele leidraad, die om budgettaire redenen niet kon worden gerealiseerd. Werckx en Dhooghe hopen echter hun studiewerk nog in een catalogus te kunnen uitwerken. Het belangrijkste deel is echter het chronologisch overzicht van Ibsens œuvre, met per stuk beeldmateriaal van diverse ensceneringen. De eerste fase, met ontwerpen van de Meiningers en André Antoine, is uitgesproken naturalistisch en volgt getrouw de precieze regievoorschriften van de schrijver. Dat leidde tot vrij gesloten ruimten, getrouwe kopieën van muffe burgerwoonkamers. Antoine ging zelfs zo ver, dat hij in Noorwegen het hout ging kopen voor zijn decors. In een daaropvolgende faze gingen regisseurs de ruimte depouilleren om alleen maar over te houden wat bepalend is voor de tekst. De objecten kregen een symbolische meerwaarde. Aurélien Lugné-Poe was de eerste die dat pad opging, na hem kwamen Max Reinhardt en Vsevolod Meyerhold. Deze laatste ensceneerde bij wijze van

Brand Paris - Théâtre des Mathurins (20-0-1928) - Regie & scenografie: Georges Pitoëff

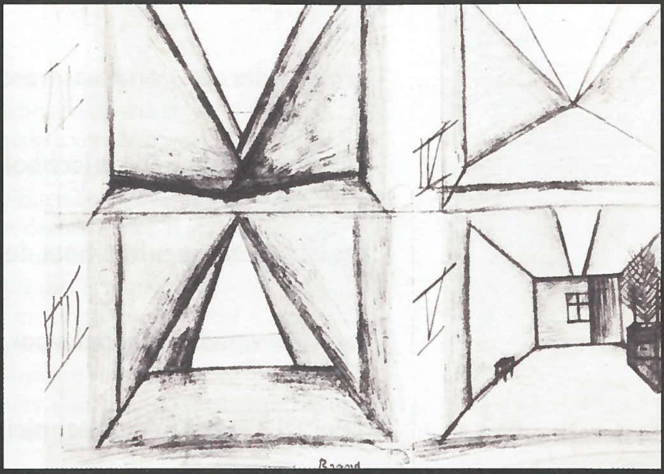

Ontwerpschets en foto 2de bedrijf.

FOTO'S · D. VERHOEVEN

Een spel van driehoeken modeleert de scenische ruimte in dialoog met het tekstmateriaal.

van
ldend
jke benadering van de dramaturg,
Spectacle - La Bellone

Humor

Rose Werckx en Luc Dhooghe hebben *Ibsen beeldend* in drie onderdelen uitgewerkt. In het eerste gaan ze ervan uit dat de schrijver een uitgesproken observator was. Tijdens zijn jonge jaren, nog als apothekershulpje, maakte hij notities over zijn klandizie. De makers van de tentoonstelling bezorgden Ibsen nu van hetzelfde laken een broek. Tussen de spleten van de pilaren kan de toeschouwer naar zijn karikaturen en foto's gluren. Men ziet hoe de schrijver evolueert tot een krachtige, autoritaire persoonlijkheid die veel aanzien geniet in de gemeenschap waar hij leeft. Aan het eind van de rondgang wordt het voyeurisme van de toeschouwer afgestraft en kijkt hij pal in zijn eigen spiegelbeeld.
Er is nog meer humor in de tentoonstelling. In een aantal geïsoleerde beelden maken de makers duidelijk welke accenten zij toekennen aan het werk van Ibsen. Zijn teksten gaan over intimiteit (beeld van de tafel) en zijn doordrongen van de voorbestemdheid tot de dood. Hij laat zich kritisch uit over zowel links als rechts (beeld van de pen). De ratten, de profiteurs van de

experiment vijf keer na elkaar *Een poppenhuis*, waarbij hij het decor steeds verder losmaakte van de tekst.
Georges Pitoëff en Edward Gordon Craig waren dan weer de belangrijkste vertegenwoordigers die abstracte decors maakten. Onze landgenoot René Moulaert leverde in 1923 voor het Noordzeetheater in Knokke een pakket af met doeken, gordijnen, zijschermen en blokken waarmee de regisseur naar eigen believen zijn bühnebeeld kon bijeenknutselen. Sindsdien kozen regisseurs vaak voor een decor dat steeds meer open werd. Bijvoorbeeld de productie *Peer Gynt*, die Peter Stein en Karl Ernst Hermann in 1971 maakten. Het duo koos voor een landschapsdecor, waar het publiek rond kwam te zitten. In 1992 trok het Noord Nederlands Toneel uit Groningen deze lijn verder door. Voor de productie *Rosmersholm* bouwde scenograaf Henk Kraayenzank een woning tussen de polders, met in de verte uitzicht op de stad. Met deze maximale openheid van de ruimte is tevens de grootst mogelijke afstand afgelegd tegenover de besloten decors van het eind van vorige eeuw. einde

Ibsen beeldend
kwam tot stand op initiatief van het Provinciaal Centrum Dommelhof te Neerpelt (1996). Na Hasselt (1997) is deze tentoonstelling ook te zien te Brussel in

Maison du Spectacle – La Bellone
van 23 maart tot 9 mei 1998

Vlaanderenstraat 46
1000 Brussel
tel. 02/513 33 33
fax 02/502 61 59

Elk voorschrift voor het leven is dodelijk gevaarlijk, het leven zelf is al dodelijk gevaarlijk.

Henrik Ibsen

In de zomer van vorig jaar werd het nieuwe gebouw voor de Amsterdamse Toneelschool geopend in het bijzijn van Koningin Beatrix. Deze opening moet de bekroning geweest zijn voor de inzet van Frits van den Haspel, voor zijn streven naar een professionele opleiding voor Theatertechnici.

auteur Dré Barden

De Amsterdamse T

Plattegrond begane grond

1 cabaretstudio
2 klankstudio
3 practicum techniek
4 werkplaats
5 klankstudio
6 inkomhal + foyer
7 kleedkamers
8 theater
9 magazijn
10 theatercafé
11 burelen

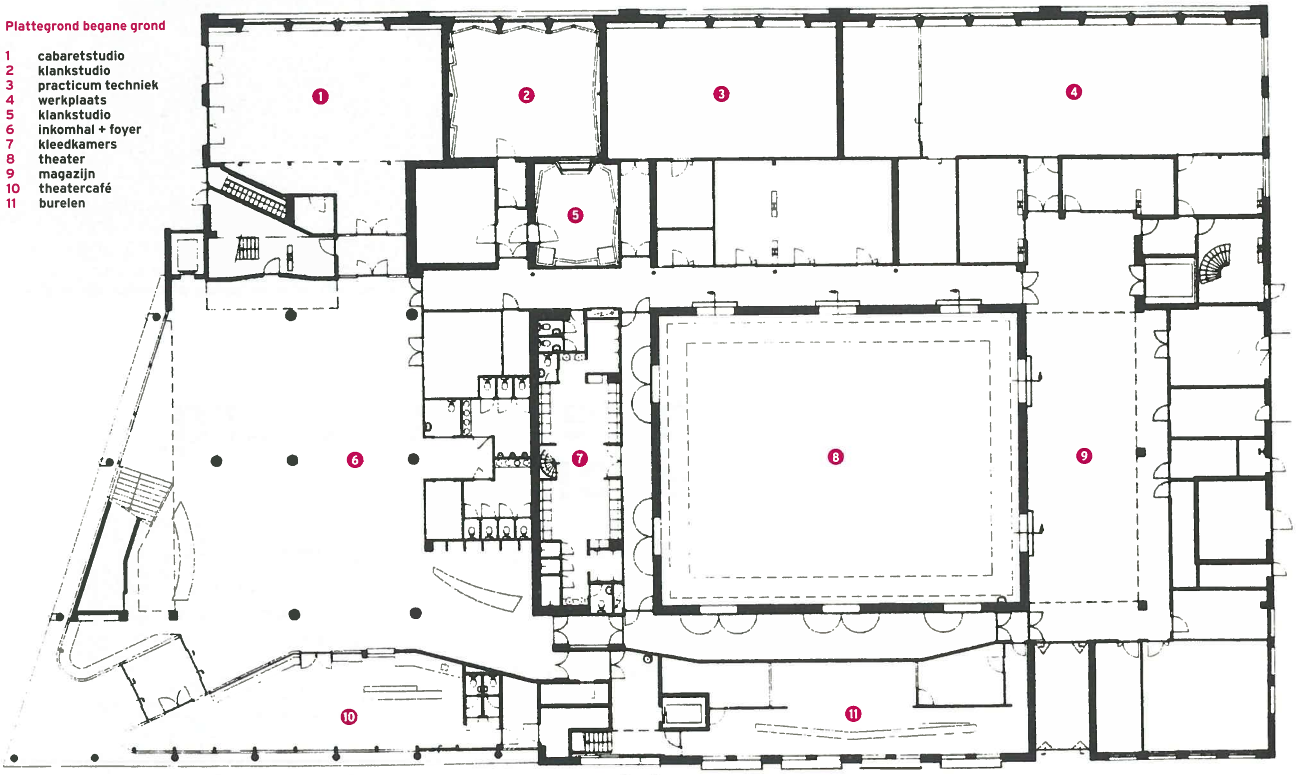

Reeds in 1981 stond hij aan de wieg van de S.O.T.T., (Stichting Opleiding Theatertechniek), die vooral een bijscholingscursus was voor technici die reeds in het vak stonden. Door zijn niet-aflatende druk werd in 1991 een dagopleiding theatertechniek opgenomen in de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten. Frits van den Haspel werd studieleider en de school werd in de theaterwereld bekend als "de school van Frits". De Theaterschool zit dus nu in een nieuw eigen gebouw in het hartje van Amsterdam aan de Jodenbreestraat, vlakbij het Muziektheater. De opleidingen van de Theaterschool zijn op te delen in drie hoofdgroepen: de afdeling drama, de afdeling dans en het middengebied. De afdeling drama bestaat uit opleidingen voor acteurs, regisseurs, mime-spelers, docenten drama en kleinkunstenaars. De afdeling dans bestaat uit dansopleidingen in de richtingen klassiek, showmusical, nieuwe dansontwikkeling en docent dans. Het middengebied beslaat naast het verzorgende apparaat de bibliotheek, de afdeling beeld-media, de theatertechnische dienst, het kostuumatelier en de opleiding theatertechniek. De inhoud van het gebouw is 91.125 m^3; bijna 75 m lang, 45 m breed en 27 m hoog. De wensen voor de inrichting waren hoog, vele daarvan zijn gerealiseerd. Alle afdelingen hadden behoefte aan grote studio's. Een theaterzaal was hard nodig, evenals een danstheater. Er was natuurlijk ook behoefte aan kleedkamers en douches, werkplaatsen en kantoren. Zoveel verschillende ruimten, zoveel variëteiten in afmetingen. Het gebouw bevat 37 studio's, 45 kantoren, een danstheater, een theaterzaal, kleedkamers, opslagruimten, een driecamerastudio, werkplaatsen voor decor en voor elektrotechniek, practica, een geluidsstudio, 4 theorielokalen, een restaurant, een cafe, een bibliotheek, een kostuumatelier, 2 vergaderzalen en de benodigde sanitaire voorzieningen. Voor al deze ruimten golden verschillende wensen en maten.

De kantoren en studio's dienden allemaal daglicht en frisse lucht te hebben, net als de werkplaatsen en de bibliotheek. Voor de theaterzaal en het dans-

eaterschool

Dwarsdoorsnede

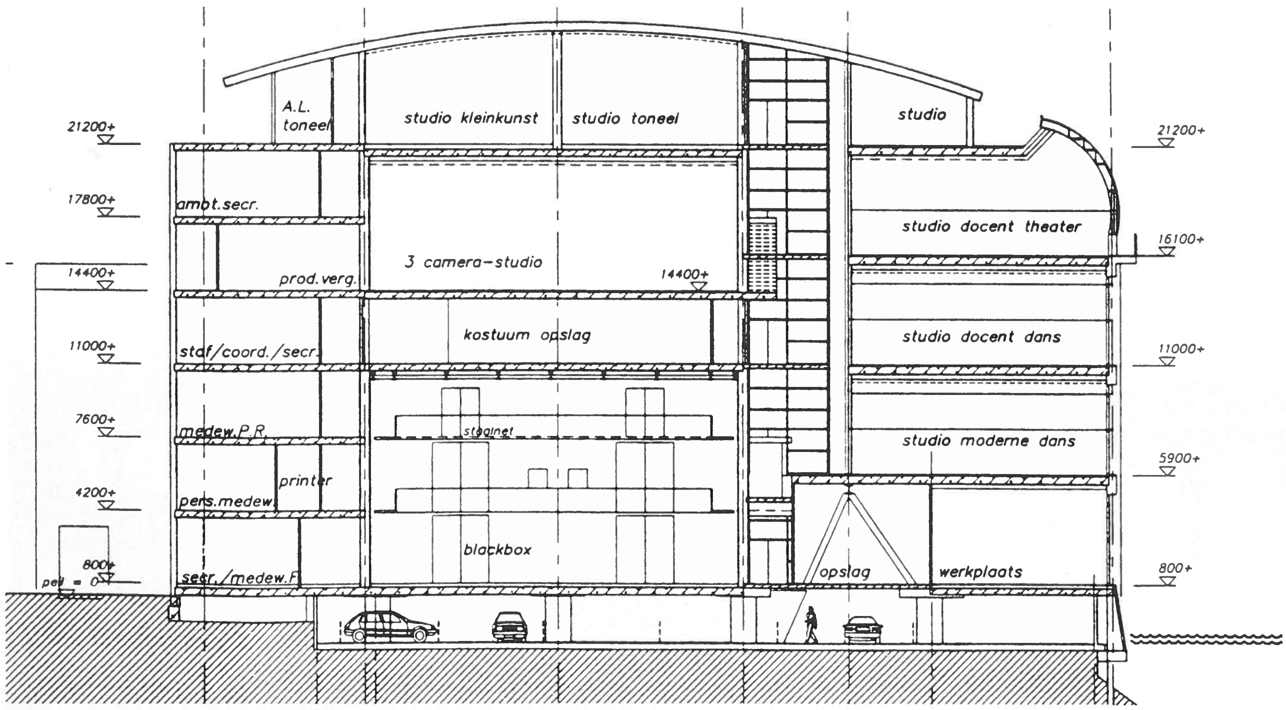

theater gold dat minder. Het gebouw telt aan de ene zijde vijf bouwlagen, aan de andere zijde zijn dit er zeven, het middendeel telt vier bouwlagen. Dit ongelijke aantal verdiepingen wordt veroorzaakt door de verschillende eisen die gesteld worden aan de hoogte van kantoren, studio's en zalen. Hierdoor heeft het gebouw veel verrassingen in zich en zijn de bewoners er voorlopig nog niet op uitgestudeerd. De inpassing van het gebouw in het stadsbeeld gaf de nodige zorg. Naast de wensen van de toekomstige bewoners hadden ook de bewoners van de omgeving hun zeg. De architecten zijn van mening dat het gebouw twee kanten heeft: een ingetogen zijde en een open zijde. De open gevel is naar de stad gekeerd en biedt voorbijgangers de kans naar binnen te kijken. De bewoners van de theaterschool hebben uitgebreid gelegenheid over en in de stad te kijken. Vanwege de bouwvoorschriften en de noodzaak de ruimte optimaal te benutten werd voor een ronding in het dakprofiel gekozen. Om die ronding een extra dimensie aan het gebouw te laten geven, werd een vorm gekozen waarin de vleugel van een vliegtuig te herkennen is. Gezien de beschikbare bouwsom werden eenvoudige materialen gebruikt en simpele constructies toegepast.

Zoals gezegd, is het aantal verdiepingen in het gebouw niet overal gelijk. Dit stelde speciale eisen aan de trappen en liften. Er is gekozen voor drie stijgpunten met trappen en liften. Eén lift heeft afmetingen die toelaat dat een vleugelpiano kan vervoerd worden. De andere liften zijn personenliften. Om alle verdiepingen bereikbaar te maken voor grote decorstukken is er een hijsvide waar met behulp van een kettingtakel decors met een maximale lengte van 5 m kunnen gehesen worden. Centraal in het gebouw bevinden zich op elke etage de sanitaire voorzieningen. Kleedkamers, douches en toiletten zijn in een verticale stapel ondergebracht.

De theaterzaal

De ruimte is 21,5 m lang, 18,6 m breed en 9 m hoog. Er is gekozen voor een flexibel tribunesysteem met de mogelijkheid tot 350 toeschouwers te plaatsen. Op een hoogte van 7 m zijn lichtbruggen aangebracht. Onder het plafond zijn in de lengte liggers aangebracht. Tussen deze liggers kunnen lorries bewegen waaraan bewegende ophangpunten bevestigd kunnen worden. Zo kan op elk willekeurig punt een hijspunt gecreëerd worden. Tussen de twee middelste bruggen zijn drie trekken voorzien waaraan eventueel een voordoek, een gaasdoek of een ander element kan ingehangen worden.

Aan de bruggen en wanden zijn stopcontacten bevestigd voor de aansluiting van schijnwerpers. Aan de bruggen zijn 2 ophangbuizen voor schijnwerpers en een rail bevestigd waaraan zowel zwarte afstopping als een horizondoek kan

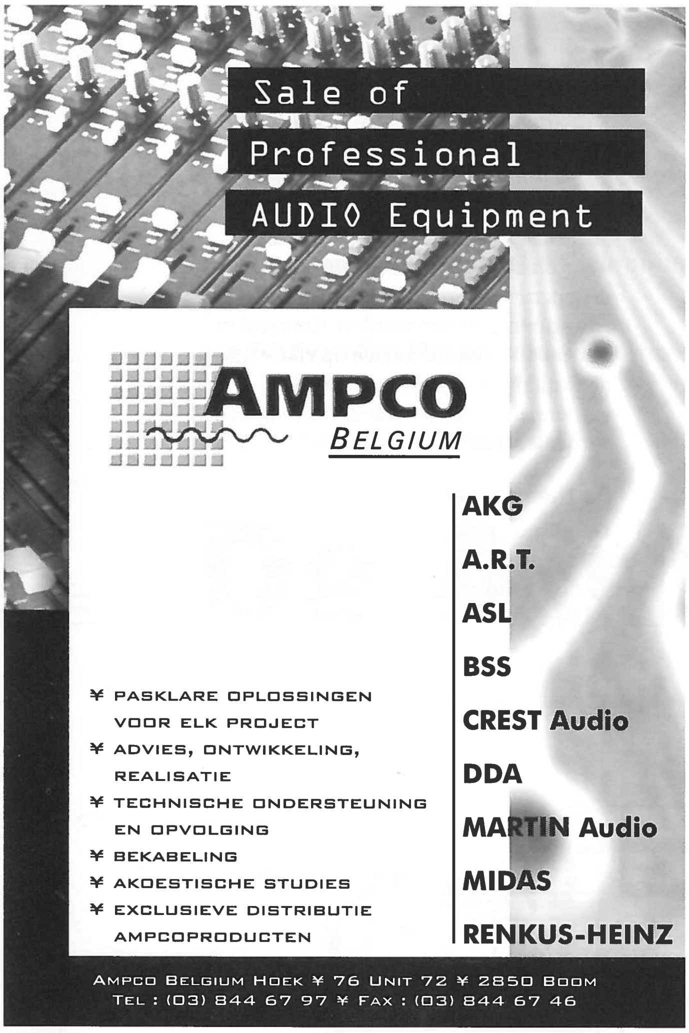

professional flightcases

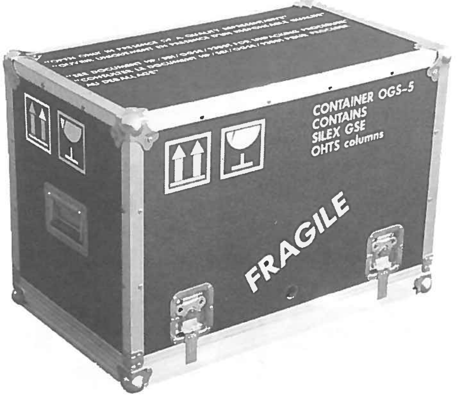

verpakkingsoplossing op maat
een antwoord op de moeilijkste vereisten

la solution d'emballage sur mesure
la réponse à vos exigeances les plus strictes

LSP S.A.

Rue du plan d'eau 5 • 5580 HAN-SUR-LESSE
Tél.: 084/37.71.16 • Fax: 084/37.82.65

theaterzaal

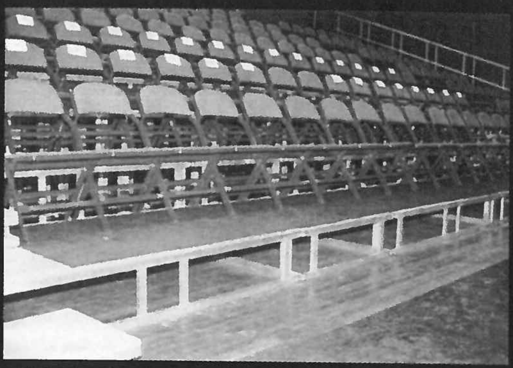
flexibele tribunes

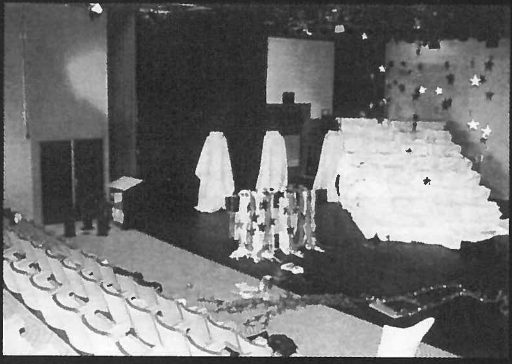
danstheater

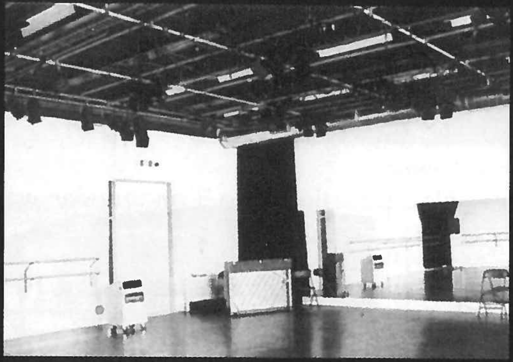
dansstudio

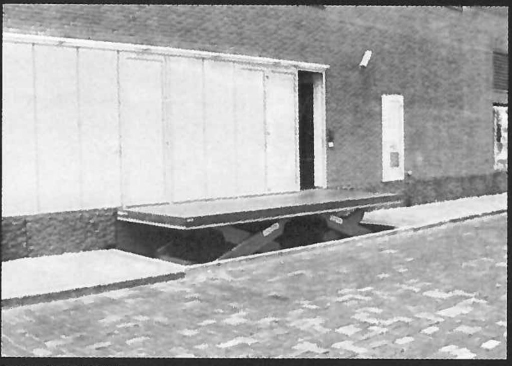
beweegbaar trottoir

studio op de bovenste verdieping

hangen. Alle deuren zijn 3 m hoog en 2,5 m breed, behalve een deur naar het werkvlak die 6 m hoog is. Alle deuren zijn symmetrisch aangebracht. Deze opstelling laat toe de ruimte te gebruiken zoals de vormgevers dit wensen. De vloer, geheel van hardhout, biedt mogelijkheid voor drama en dans. In de rand van de vloer zijn luiken aangebracht waaronder zich een goot voor bekabeling bevindt. Basismateriaal voor de belichting zijn: 62 Profiles 1200 W, 18 Fresnels 2000 W, 6 viervoudige horizonarmaturen. Hiervoor staan voorlopig 72 dimmers van 3 kW ter beschikking. Een lichtregeltafel stuurt het geheel aan. De basisset geluid bestaat uit een mengpaneel met randapparatuur, monitorspeakers, een processorgestuurd luidsprekersysteem met versterkers. Voor de bediening van licht en geluid is afgezien van een cabine. De opstelling van de apparatuur is daarmee ook flexibel.

Het danstheater

Het danstheater heeft dezelfde breedte als de theaterzaal met een diepte van 11 m. De hoogte tot aan het grid is 5,9 m. De afstopping is bevestigd op een railsysteem waardoor de mogelijkheid bestaat een potenplan of zijzwart te realiseren. In de zaal staan 5 rijen stoelen permanent. Het is de bedoeling om de opleidingen te presenteren aan gasten, docenten en dergelijke. Het basislichtplan bestaat hier uit 60 PC's 1kW, 12 Profiles 1200 W, 24 Fresnels 2000 W, 6 stuks viervoudige horizonarmaturen. In de ballettorens bevinden zich 50 stuks 1 kW PC's en 10 1 kW Profiles. De geluidsset is ongeveer gelijk aan die van de theaterzaal.

De studio's

De afmetingen van de 35 studio's zijn beperkt tot 5 verschillende maatvoeringen. Elke opleiding heeft tenminste een studio met een lichtgrid, in totaal zijn er dat 14. Deze beschikken over volgend lichtmateriaal: 48 PC's 1 kW, 8 Profiles 1 kW, 16 Fresnels 1 kW, 5 tweevoudige horizonarmaturen. 24 dimmers en een handtafel maken het mogelijk het geheel aan te sturen. De andere studio's hebben als uitrusting een piano of vleugel en een barre met spiegelwand wanneer nodig. Er is een houten vloer of er ligt balletvinyl, naargelang de wensen van de gebruiker. In elke studio is een kleine geluidsset voorhanden, bestaande uit een C.D.-speler, minidisk, mixer, versterkers en luidsprekers.
Voor de dansstudio's kan het lichtmateriaal aangevuld worden met twee sets ballettorens voor zijlicht.
Naast bovenvermelde zalen en studio's is er nog meer in het gebouw. Er zijn vergaderruimten en theorielokalen, voorzien van het nodige meubilair met projectievoorzieningen, zowel overhead als dia. Op verzoek kan een geluidsset en een videorecorder met monitor neergezet worden.

De Bibliotheek bevat 60.000 boeken, waaronder een groot aantal toneelteksten. De meeste tijdschriften op theatergebied zijn hier te vinden. Het aantal videobanden groeit steeds aan. Hier kan ook Internet geraadpleegd worden. Er zijn kostuumateliers voor zowel dans als drama. Het is ook bij de theaterschool bekend dat beide disciplines een eigen coupe behoeven. Het ontwerp voor de kostuums wordt dikwijls door deze afdeling verzorgd. De opslag van de kostuums is gezamenlijk.
Er zijn werkplaatsen voor hout, metaal en kunststof, alle voorzien van de nodige machines en afzuiginstallaties.

De afdeling Beeldmedia gebruikt de driecamerastudio. Hierin worden de studenten op professionele wijze geconfronteerd met het medium TV en met het werken voor camera's.

Er is een theatertechnische dienst met staf en stock. Deze dienst begeleidt producties van de diverse opleidingen die op aanvraag materiaal kunnen lenen.

De bewoners, studenten, docenten en personeel komen binnen langs de hoofdingang. Voor leveranciers is er een speciale toegang. Door middel van een beweegbaar trottoir wordt het bezorgde materiaal op de goede hoogte voor de los- en laaddeur gebracht. De los- en laadvoorziening is niet gebouwd om decors te lossen. Deze worden in eigen beheer gemaakt of samengesteld en na gebruik weer gerecupereerd.

Een bezoek aan het gebouw laat je als Vlaming met gemengde gevoelens achter. Eerst is er de verbazing over de hoeveelheid studio's en de aanwezige voorzieningen voor licht, geluid en theatertechniek. Een tweede gevoel is er een van afgunst: die Nederlanders hebben het toch weer maar eens voor mekaar gebracht. Als je een vergelijking maakt met de toestand bij ons dringen zich nog twee gevoelens op: schaamte en helaas ook machteloosheid... (einde)

Geert Hoste opgepakt, gemarteld en veroordeeld tot 20 jaar dwangarbeid, Vuile Mong spoorloos verdwenen, twee mensen van De Zwarte Komedie op straat doodgeschoten door 'onbekenden'.

Gevaarlijk thea

Als deze artiesten in Birma zouden werken, was het waarschijnlijk al lang gebeurd. Het maken van (zelfs flauwe) grapjes over de regering, of het verwerken van politieke of sociale satire in theatervoorstellingen wordt er nog steeds streng bestraft.

auteur IVO KERSMAEKERS

FOTO · IVO KERSMAEKERS

Nationaal Theater

Birma, sinds enkele jaren omgedoopt tot Myanmar, is tientallen jaren een geheimzinnig land geweest. De grenzen zaten dicht, niemand mocht er in of uit, tenzij onder strenge begeleiding. Toeristen mochten wel eens zeven dagen het land binnen, maar wel als deel van een georganiseerde en zeer dure reis.

Plots, in 1994, werden er visa uitgereikt van 28 dagen, een paar maanden later werd het "Visit Myanmar year 1996" aangekondigd. Prompt lanceerde de oppositieleidster en winnares van de nobelprijs voor de vrede Aung San Suu Kyi een oproep om deze actie te boycotten.
Er was meer aan de hand in het land dat niemand kende.
Mijn nieuwsgierigheid liep over, en ik trok naar Myanmar; en wat doet een theatermens als hij in het buitenland is? Theaters bezoeken natuurlijk!

Van bij aankomst was het duidelijk: Myanmar is een land in angst.
Er lopen praktisch geen buitenlanders rond, en als zeldzame blanke word je snel aangesproken, als de Birmanen de kans hebben dat ongezien te doen in een stil hoekje. Telkens weer verhalen van verdwenen, vermoorde en gevangen familieleden en vrienden. Ook de naam van Aung San Suu Kyi duikt steeds weer op.
Verhelderende maar intrieste haastige gesprekken die plots kunnen afbreken als er onbekenden in het gezichtsveld komen.

Op zoek naar de theaters dan maar

Het Nationaal Theater blijkt een moderne blok beton te zijn, omgeven door een grote tuin, even buiten het stadscentrum van Rangoon. Mijn verschijning in de straat veroorzaakt paniek, foto's maken is streng verboden, het complex wordt bewaakt als een geheime militaire basis. Een uur lang probeer ik binnen te geraken, maar de communicatie is moeilijk en de angst is groot. Later verneem ik dat het theater vooral gebruikt wordt voor officiële bijeenkomsten en feesten van de regering.

De regering is de podiumcultuur nochthans genegen, zolang het gaat om traditionele, niet bedreigende uitingen ervan.
De podiumkunsten blijven uiteindelijk wel geworteld in de tradionele, religieuze praktijken van het dagelijkse Birmaanse leven, en vallen uiteen in drie grote onderdelen: de dans, het poppenspel (marionetten) en drama.
Aan de universiteiten bestaan de departementen van de dramatische kunsten, waar niet alleen aan theaterwetenschap wordt gedaan, maar waar effectief ballet en drama wordt gedoceerd. De volledige dansopleiding duurt vier jaar, en schijnt zeer intensief te zijn, maar is volledig gericht op het behoud van de historische hof-, rituele- en volksdansen.

Van muziek en drama wordt, naast de historische varianten, in de conservatoria ook de hedendaagsere versie aangeleerd.
Bij het bezoeken van muziekrepetities in de "School for Music and Drama"

ter in Birma

Stadsschouwburg Mandalay

van Mandalay hoorde ik zelfs Amerikaans klinkende hardrock klanken. Het bijwonen van toneelrepetities kon mij minder overtuigen. Naar mijn indruk en normen werd er erg aan overacting gedaan. Het waren natuurlijk nog maar studenten... Deze mensen zullen terecht kunnen in de officiële theaters die door de overheid worden gebouwd, zoals in de nieuwe stadsschouwburg van Mandalay, gebouwd door Chinese architecten en met Chinees geld.

Het 'echte' theater, waar de gewone man naar gaat kijken, speelt zich echter af op straat. Het bestaat uit grote reizende gezelschappen, die met hun tent van dorp naar dorp trekken om hun voorstellingen te tonen. Zo'n *Zat Pwe* is een hele belevenis, want ze duurt van acht uur 's avonds tot vijf, zes uur de volgende ochtend, en het aantal medewerkers kan tot de 100 gaan. Deze grote gezel-

Korte hedendaagse geschiedenis van Birma

Na een lange reeks koningen namen de Britten midden 19de eeuw de werkelijke macht over als colonisators, en werd Birma een deel van de Raj. In 1942, een paar weken na Pearl Harbor, werd het Britse Leger samen met de ter hulp gesnelde Kuomintang door de Japanners uit Birma gedreven, hierbij geholpen door de Birmaanse onafhankelijkheidsstrijders onder leiding van Bogyoke Aung San. Toen de Britten na de oorlog terugkwamen, bleek er geen houden meer aan, en in 1948 werd Birma onafhankelijk. Aung San was inmiddels vermoord, en U Nu werd president. Het land werd echter het strijdtoneel van gevechten tussen allerlei minderheidsgroepen, verdreven Kuomintang soldaten, struikrovers en regeringstroepen. Ook economisch ging het van kwaad naar erger. U Nu gaat onder in de politieke brij, en geeft in 1958 het bewind vrijwillig over aan de militaire regering van generaal Ne Win. Na democratische verkiezingen, grijpt Ne Win terug –en deze keer hardhandig– de macht en vestigt een militaire dictatuur. Pas in 1988 zijn de Birmanen het echt beu, en er begint een reeks van pro-democratie demonstraties die in een paar weken het leven kosten aan meer dan 3.000 mensen. Een nieuw opgerichte "State Law and Order Restoration Council "(SLORC) kondigt de noodtoestand af, en oppositieleidster Aung San Suu Kyi (dochter van nationale held Bogyoke Aung San) wordt onder huisarrest geplaatst. Ondanks dat wint ze overtuigend de eerste vrije verkiezingen die in Birma voor het eerst sinds 30 jaar plaatsvinden, en wint ze de Nobelprijs voor de vrede in 1992. Ondertussen is ze vrijgelaten, maar de SLORC regeert nog steeds, en zelf de meest elementaire mensenrechten worden dagelijks met de voeten getreden.

DTS 640

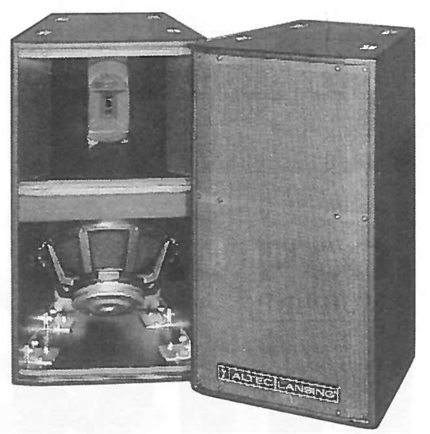

ALTEC LANSING

the sound of experience

- Altec Lansing, sinds enkele decennia synoniem voor hoogwaardige luidsprekers en audio-produkten, pakt nu uit met een nieuwe reeks luidsprekersystemen, versterkers en audio-processoren.
  Het resultaat? Sublieme weergavekwaliteit gestoeld op technische perfectie:
  → **het pure "Altec Lansing" - concept!!!**

- *Altec Lansing, qui depuis plusieurs décennies est synonyme de très haute qualité, lance une nouvelle série de systèmes de haut-parleurs, d'amplificateurs et de processeurs audio.*
  Le résultat? Une qualité sonore sublime basée sur la perfection technique:
  → ***le pur concept "Altec Lansing"!!!***

MCE 7

DT 290

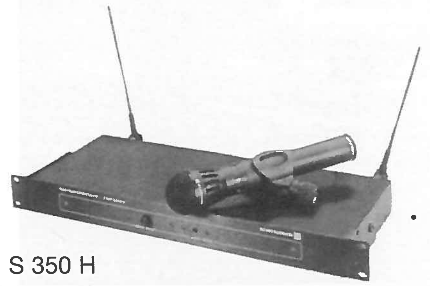

S 350 H

beyerdynamic

- Deze fabrikant van studio-micro's en -hoofdtelefoons met zijn stevige reputatie als leverancier van kwaliteitsprodukten stelt een nieuw gamma microfoons en hoofdtelefoons voor.
  Dit omvat "onzichtbare" theatermicro's (MCE 7), gehomologeerde en (als enige) volledig kristalgestuurde draadloze sets S 250 en S 350 (NO mechanical sound!), micro's voor scène-beluistering (SHM 22); grensvlak- en shotgunmicro's, enz.
  Het nieuwe gamma hoofdtelefoons omvat het model DT 250 en de afgeleide headsets met micro DT 280 en DT 290. Comfort en kwaliteit verzekerd!!!

- *Ce fabricant, qui a la réputation depuis longtemps de fournir des produits de haute qualité, présente une nouvelle gamme de microphones et casques.*
  Celle-ci se compose de micros "invisibles" pour théâtre (MCE 7); de micros sans fil homologués, les seuls à être complètement pilotés par quartz et qui n'ont pas un son mécanique, le S 250 et S 350; de micros d'écoute de scène, le SHM 22; de micros de surface à gradient de pression, de micros fusils, etc.
  La nouvelle gamme de casques comprend le modèle DT 250 ainsi que les combinaisons micro-casque dérivées, les DT 280 et DT 290. Confort et qualité assuré!

F 200

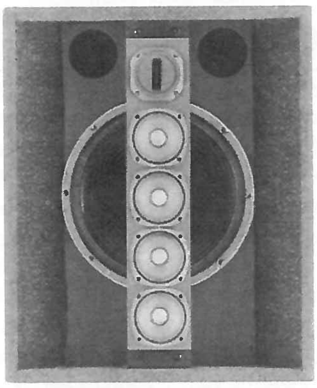

DYNACORD

- Dynacord, U allen wel bekend, omvat het complete gamma van professionele audio-produkten, zoals mengpanelen, versterkers, digitale processoren en hoogwaardige luidsprekersystemen.
  De realisatie van HiFi-weergavekwaliteit in uw theater/cultureel centrum is ons streefdoel!!!

- *Dynacord, qui n'est plus à présenter, offre une gamme complète de produits audio professionnels comme mélangeurs, amplificateurs, processeurs digi-taux et systèmes de haut-parleurs de haute qualité.*
  La réalisation d'une qualité sonore HiFi dans votre théâtre/centre culturel est notre but!!!

Contacteer ons nu voor alle verdere informatie en/of een vrijblijvende demonstratie!

Contactez-nous dès maintenant pour toute information et/ou démonstration!

n.v. a. Prévost s.a. Houtweg 7 1130 Brussel / Bruxelles Tel.: 02 / 216.80.25

Lu Maw

schappen zijn helaas zo goed als uitgestorven.

De gezelschappen die ik heb gezien hebben een tiental leden, en de voorstellingen die ze geven noemt men de *Anyein Pew*. Er gaat geen gelegenheid voorbij of er wordt zo'n *Anyein Pew* opgevoerd. Geboorte, huwelijk, verhuis, monnikenwijding, markt, sportwedstrijd, begrafenis, bij elke gelegenheid wordt door een feestende familie een theatergezelschap ingehuurd, dat bij hen thuis of voor de deur komt spelen. Vrienden, buren, kennissen en voorbijgangers kunnen meekijken en delen in de pret.
Deze gezelschappen kennen dan ook het principe niet van kaartjesverkoop per persoon. Alles wordt geregeld via één uitkoopsom, waarmee je de totale voorstelling koopt.
De keren dat ik een toneel- of marionettenvoorstelling wou zien, heb ik dan ook telkens de volledige voorstelling moeten kopen. Het ging gelukkig maar om bedragen van 200 tot 500 BEF. Je hebt dan wel het voordeel dat het gezelschap op je wacht om te beginnen, en je eerst vraagt wat je graag wil zien.

Aangezien zo'n *Pwe* meestal iets te maken heeft met min of meer religieuze festiviteiten, blijft de basis van de verhalen komen uit levensverhalen van Boeddha, van het klassieke epos *De Ramayana* en van de Nats. Nats zijn animistische beschermgoden die huizen in bergen, bomen, huizen, enz. Er zijn speciale festivals ter hunner ere, waarbij *Nat Pwes* worden opgevoerd, maar ook alle gewone voorstellingen beginnen met een dans ter ere van de Nats.

De rest van de voorstelling bestaat uit een afwisseling van dansstukjes en komische nummers, die niet zelden een bedekte vorm van politiek commentaar bevatten.
Het gezelschap van de "Moustache Brothers" , waar ik een paar dagen mee ben opgetrokken, bestond bijvoorbeeld sinds enige tijd nog maar uit één broer, Lu Maw. Zijn broer, Par Par Lay, was in juni 1996 met de rest van het gezelschap naar Rangoon getrokken om deel te nemen aan een festival.
Naar aanleiding van een paar flauwe moppen over de militaire regering is hij daar opgepakt, samen met zijn aangever Lu Zaw. Sindsdien zit hij in de gevangenis op drie dagreizen van thuis, veroordeeld tot dwangarbeid voor onbepaalde duur. Behalve een berichtje in de Bangkok Post dringt hiervan niets door in het buitenland.
De schrik zit er nog steeds goed in: pas als er zeker niemand in de buurt is, worden de gewraakte grappen mij in het oor gefluisterd.

Een voorbeeld :
Een man gaat naar de dokter en zegt :
"Dokter, ik wil graag soldaat worden."
"Geen probleem", zegt de dokter "dan moeten wij 20% van je hersenen verwijderen".
Na de operatie staat de dokter bezorgd bij de weer ontwakende man.
"Er is een vreselijke vergissing gebeurd", legt de dokter uit "wij hebben per ongeluk 80% van je hersenen weggenomen".
"Oei!"roept de patient "Wil dat zeggen dat ik geen soldaat meer kan worden".
"Nee", antwoordt de dokter "alleen nog generaal".

Deze en nog meer gematigde grappen hebben Par Par Lay zijn vrijheid gekost.

Als na een tijd het vertrouwen echt gewonnen is, word ik stiekem meegenomen naar de slaapkamer en na dat de deur op slot is, haalt Lu Maw het artikel uit de Bangkok Post uit een verborgen bergplaats onder de rieten vloer.
Pas nu komen de tranen en de verhalen los, verhalen over jaren van intimidatie, willekeurige en brutale huiszoekingen en gevangennemingen. Ondertussen kleedt hij zich om in zijn theaterkostuum van komiek. Even later veegt hij zijn tranen af, en gaat de scène op om de eerste sketch te spelen.
Ook hier is het: "The show must go on".

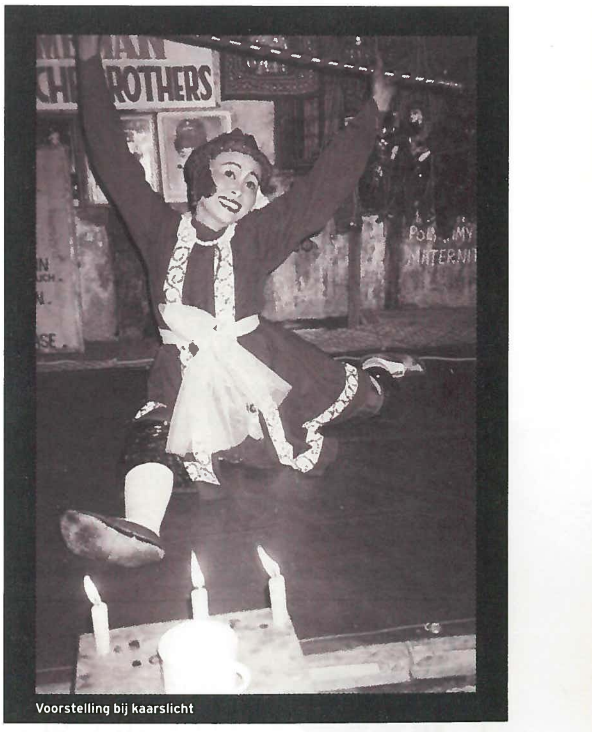

Voorstelling bij kaarslicht

Het ontwerpen, bouwen, onderhouden of renoveren van toneeltechnische installaties (brandschermen, elektrische of handbediende trekken, beweegbare podia, lichtbruggen, enz.) in zowel grote als kleine theaters, feestzalen, culturele centra en dergelijke kent geen geheim voor ons.

De Koninklijke Opera, de K.N.S., de Vooruit te Gent, de Spil te Roeselare en het Bourla Theater te Antwerpen zijn slechts een paar van onze realisaties.

Wenst u een informatie, studie, een vrijblijvende offerte of een bezoek aan één van onze realisaties?

Neem contact met ons op volgend adres:

THYSSEN DE REUS N.V.
Kaleweg 20
9030 GENT MARIAKERKE
Tel. (09) 216 65 65
Fax (09) 216 65 75

THYSSEN GROEP

BOUWSTENEN VOOR PERFECTIE

KS LUIDSPEKERS

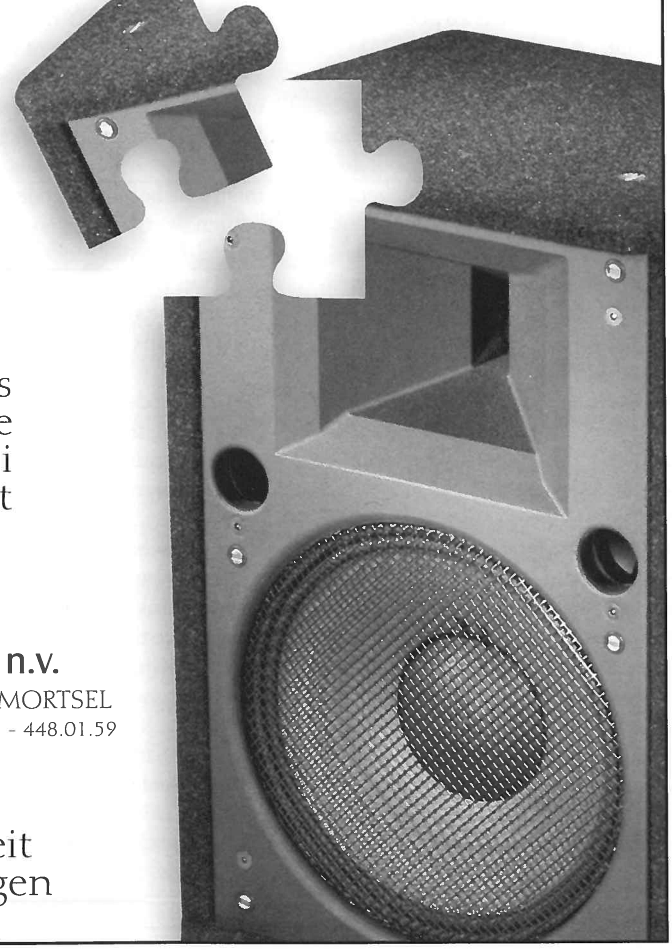

- als verstaanbaarheid belangrijk is
- de digitale stap richting perfectie
- een 'must' voor geluidstechnici
- compact, krachtig en topkwaliteit

SLP b.v.b.a.
Rijnkaai 31 - 2000 ANTWERPEN
tel: 03 - 227.50.30 fax: 03 - 234.97.17

AUDIOPROF n.v.
Krijgsbaan 23 - 2640 MORTSEL
tel: 03 - 448.01.60 fax: 03 - 448.01.59

KS een gewaarborgde kwaliteit voor alle geluidstoepassingen

Marionettenvoorstelling

De grapjes blijven opvallend braaf: de voorstellingen zijn openbaar, en je weet nooit wie er meeluistert. Toch blijven de reizende toneelspelers het riskeren onderhuidse speldenprikken in hun voorstellingen te steken. De strafste optredens worden zelfs op video doorgegeven.

Zowel dans als muziek zit altijd in een *Pwe* verwerkt, waarbij opvalt dat zowel de personages als de bewegingen exact hetzelfde zijn als bij het marionettentheater. Een danser wordt als zeer goed beschouwd als hij "bijna zo goed danst als een marionet".

Een marionettenvoorstelling of *Yok-thei Pwe* is zeer formalistisch qua vormgeving en verhaaltrant. Zo heeft een poppenspeler een vast arsenaal van 28 marionetten ter beschikking zoals 1 koning, 4 ministers, 2 clowns, 1 oude vrouw, 1 heremiet, 1 aap, 2 olifanten (1 wit en 1 zwart), enz. Net zoals dans- en toneelvoorstellingen wordt het poppenspel begeleid door een soort gamalan orkest, een "Saing".
Het traditionele poppenspel kon tot voor kort, dankzij de ongelofelijke saaiheid van de Birmaanse televisie nog op enige belangstelling rekenen, maar sinds de komst van de videotoestellen en videotheken zijn de poppentheaters in hoog tempo aan het verdwijnen.

Het bewind heeft er nog een tweetal ingepikt om aan toeristen te tonen, en om in het buitenland mee uit te pakken. Ik heb nog maar één privé marionettentheatertje gevonden, in Nyaungshwe, in de bergen van noordoost Birma, en hoewel het een prachtige voorstelling was, beweerde de solo-poppenspeler dat ook hij op het punt stond op de fles te gaan.

Technisch

Behalve voor de *Anyein Pew* wordt er steeds gekozen voor het klassieke coulissentheater. Er wordt altijd, ook bij het poppentheater, gebruik gemaakt van een manteau, poten en friezen. Het fond-doek is traditioneel wit.

Belichting is eerder schaars, en er kan eerder van 'verlichting' gesproken worden, meestal door middel van peertjes in de manteaus of een paar kwartsen in de zaal. De zeldzame spots zijn van een vooroorlogs Chinees type, dimmers heb ik nergens gevonden.

Er is sowieso een gebrek aan elektriciteit, en black-outs in de stroomvoorziening zijn frequent en langdurig. Enkele belangrijke gebouwen zijn voorzien van een stroomgenerator voor noodgevallen, en net als in België worden niet veel theaters beschouwd als belangrijk gebouw. Gelukkig zijn alle gezelschappen voorzien van een voorraad kaarsen, die op het voortoneel worden gezet, en de voorstelling alleen nog gezelliger maken.

Alle voorstellingen, zelfs "hedendaags" theater, worden begeleid door muziek, liefst live. Zo'n Saing orkest bestaat voornamelijk uit slagwerk, en produceert een behoorlijk volume.
Hoewel alle theatergebouwen wel voorzien zijn van een orkestbak van het Mozart-type, blijft het voor de gewone stem onmogelijk zich nog verstaanbaar te maken terwijl het orkest speelt. Daarom wordt er druk gebruik gemaakt van geluidsversterking. Deze was tot mijn verbazing overal van redelijke kwaliteit, en bestond praktisch overal uit Peavey en Pioneer materiaal. Zendmicro's zijn nog niet bekend, en de versterking gebeurt met behulp van microfoons van het SM58 type die op statieven op het voortoneel worden geplaatst. De acteurs die iets belangrijk te zeggen hebben, proberen dan ook zich zo dicht mogelijk in de buurt van één van de micro's te manœuvreren.

Er is wel veel belangstelling voor de mogelijkheden die de techniek biedt, het beschikbare materiaal wordt dan ook met soms primitieve middelen in werking gehouden en gebruikt.

einde

Het Testament van

Op 3 april 1898 werd Adhémar Martens te Elsene geboren. Hij stierf onder de naam Michel de Ghelderode te Schaarbeek op de dag van maskers en moppen, 1 april 1962.

Naar aanleiding van de 100ste verjaardag van zijn geboorte besloot de "Fondation Internationale de Ghelderode" deze auteur in de publieke belangstelling te brengen door het stimuleren en bundelen van een reeks activiteiten en vieringen tot een waaier van feestelijkheden.
Het is een ruim aanbod geworden: academische zittingen, tentoonstellingen, een tekenwedstrijd, de onthulling van een gedenkplaat, een literair salon en theatervoorstellingen in binnen- en buitenland. De Franstalige gezelschappen stellen een zevental stukken voor. Men verwacht dat dit initiatief verschillende facetten en interpretaties van de Ghelderode's werk zal verduidelijken.

Over zijn toneelœuvre schreef J. Francis als volgt: "Bij de Ghelderode is het toneel een plaats van betovering, een lichtend schip dat vaart op een oceaan van afgelopen koppen waarvan de diepten niet te peilen zijn. Onze optiek is buiten koers. Het realisme ligt zo veraf als mogelijk is. In het universum van de Ghelderode zijn harten en horloges ontregeld: ze lopen niet op hetzelfde ritme als het onze.
Zijn stukken rukken ons heftig los van onszelf: ongevoelig voor de tijd, kennen we gedurende enkele uren de grenzen niet van ons bestaan.
De onbekenden worden vertrouwd en de vertrouwden wanneer we ze beter leren kennen, monsters.
Heel deze wereld die de auteur oproept beweegt zich in een atmosfeer die niet behoort tot de realiteit; ook niet tot de droom. Wel tussen droom en werkelijkheid, waar de personages leven die men nooit heeft gekend en die men herkent, alsof men ze tegen 't lijf gelopen is in een vorig bestaan of in een land dat men nooit heeft bezocht".

René Moulaert. Beeldekens uit het leven van Sint Fransiscus.

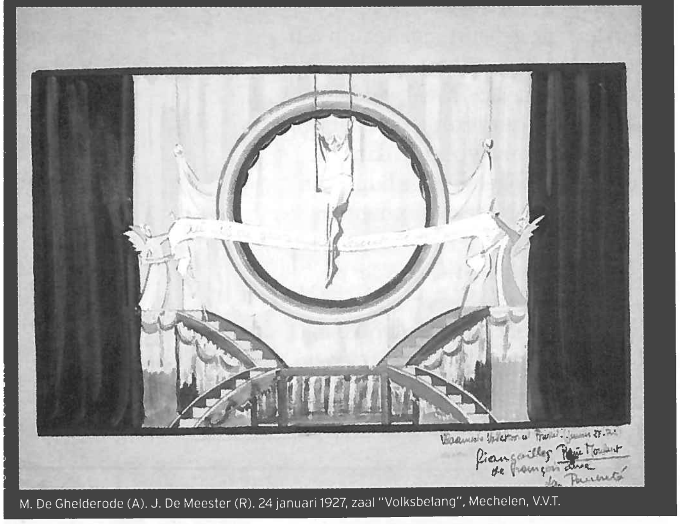

M. De Ghelderode (A). J. De Meester (R). 24 januari 1927, zaal "Volksbelang", Mechelen, V.V.T.

Het beeld dat men zich tracht te vormen van zijn werk en figuur is boeiend materiaal voor regisseurs en scenografen, toch is voorzichtigheid gewenst. Achter de macabere, bekkentrekkende, ziekelijke de Ghelderode kan 'n ander persoon schuilen, ander werk.
Hij had heel wat in zijn marge: hij was dramaturg, verteller, kroniekschrijver, dichter, briefschrijver, conferencier, criticus en "zwanzeur". Het soort 'noodzakelijke' humor dat soms moeilijk vatbaar is.

Aan ons om dit te ontdekken doorheen praktisch ongekende teksten, zoals *Jeux et sketches radiophoniques, Songe d'une nuit de cuite* of de onuitgegeven werken: *Celui qui vendait de la corde de pendu* of *La couronne de fer blanc.*
Het eerste stuk in het Franstalig aanbod van dit jaar is *Ghelderode et ses sortilèges* in een regie van Elvire Brison (Théâtre du Sygne – 5 tot 18 maart '98). Haar boeit de fantastische sprookjesverteller, de wereld van hallucinaties en tederheid, ironie en tragiek. De synthese van deze elementen zullen sterk het universum van de muziek en de scenografie bepalen.

Van 5 tot 21 maart '98 brengt Théâtre Poème *Brieven van M. de Ghelderode* in een regie van Daniel Simon. Het aantal brieven en kaarten dat de schrijver ooit verstuurde wordt op zo'n twintigduizend geschat. In deze brieven, verzameld door Roland Beyen, hoogleraar aan de K.U. Leuven, leren we o.a. een de Ghelderode kennen, die in zijn werkkamer ronddraait als 'n katachtig dier in een kooi, een mens met een ambivalent karakter. Zo was hij ook anarchistisch,

A.M.

auteur ROSE WERCKX

maar anderzijds ook dolgelukkig met de minste decoratie! Daniel Simon, die ook de scenografie voor dit stuk ontwerpt, wil de Ghelderode situeren in "de woestijn van de ambtenarij".

Twee gezelschappen wagen zich aan *Escuriaal*. Dit toneelstuk is het verhaal van een gruwelijke confrontatie tussen de koning en zijn nar, terwijl de koningin stervende is.
In een brief aan R. Dupuy (1948) schreef de Ghelderode: "De enige indicatie die u nuttig kan zijn, is de volgende: denk aan de schilderkunst, dit stuk is een schilderij dat theater wordt.
De inspiratie voor Escuriaal vond ik in het Louvre, door het werk van Greco en Velasquez op éénzelfde muur, met elkaar te vergelijken. Bij El Greco zag ik 'n verontruste "koning Jan", verwilderd, een mooi klinisch exemplaar, ik heb ervan gedroomd. De prachtige dwerg van Velasquez is vol energie en instincten. Het was gewoon voldoende deze twee monsters in elkaars nabijheid te brengen.".

Een gezelschap onder de leiding van regisseur J.CL. Cobut voert het stuk op in een oude drukkerij, nu het "Museum van Spontane kunst". Deze alternatieve plek, een ruimte met zuilen en een serre, opent perspectieven naar een originele aanpak van het drama.
Het "Théâtre Inactuel" benadrukt vooral het spel van de acteur, zij beschouwen de opvoering als een werkproces, geen eindpunt. De muziek, vooral blaasinstrumenten en percussie, werkt niet illustrerend, maar wordt gecomponeerd in functie van het geheel.
Deze twee opvoeringen van eenzelfde stuk op korte termijn, is voer voor theatercritici en kan een toetssteen zijn voor de actualisering van de Ghelderode's werk.

Théâtre du Parc brengt *Mlle Jaire* onder de leiding van Stephen Shank. In 1993 schreef Wim Van Gansbeke naar aanleiding van een opvoering in De Korre: "Het stuk is een curieuze dubbelzinnige vermenging van drie passages uit het Nieuwe Testament: het passieverhaal van Christus en twee van zijn mirakels, de opwekking uit de dood van Lazarus en van het dochtertje van de koopman Jaïrus. Ghelderode heeft dat materiaal erg eigengereid uitgewerkt en bezet met burleske figuren, die het gewone taalgebruik laten ontploffen in afgebroken zinnen, gestamel, ijlkoorts, een heel eigen grammatica en een nog eigenzinniger, archaïsch woordgebruik in een mengeling van zeer Belgisch aandoend Frans, Latijn, Vlaams dialect en klanknabootsingen."
Stephen Shank steunt zijn productie op drie pijlers: muziek, licht en de scenische ruimte, een cast van gekende acteurs schragen het geheel, met Jean Claude Frison in de titelrol.

Onder impuls van de Stichting de Ghelderode stelt Del Difiusion de wereldcreatie voor in het Frans van *Beeldekens uit het leven van Franciscus van Assisie.*
Dit werk is ons niet onbekend, in 1927 was het een kluif voor het Vlaams Volkstoneel.
Camille Poupeye schreef hierover in de Toneelgids: "Met deze voorstelling heeft het V.V.T. de volledigste vertooning gegeven van zijn korte en reeds zoo schitterende loopbaan. Sedert de opvoeringen van het Theater Kamernij, te Moscou, welke zoveel verwondering hebben gebaard en welke blijk gaven van zulk een buitengewone artistieke nauwgezetheid, hadden wij niets zoo volmaakt gezien. Er dient weliswaar gezegd dat bij ons weten nooit schrijver, spelleider en decorateur zoo innig samengewerkt hebben als ditmaal het geval was met Michel de Ghelderode, Johan De Meester en René Moulaert, wier verstandige pogingen en zeldzame overeenstemming ons dit meesterwerk van harmonie in de toneelproductie hebben bezorgd."
De legende is in wezen antitheatraal, een aaneenschakeling van losse episodes waarin verschillende personages door elkaar spreken. Het lijkt op een samensmelting van een revue uit de music-hall, 'n mysterie en film. De Ghelderode was enthousiast over deze V.V.T. vertoning die zowel aansloeg bij de stedelingen als bij de plattelandsbewoners.
Dit werk brengen op het einde van deze eeuw is geen sinecure, in hoeverre de locatie van de abdij van Villers-la-Ville, met haar dominante ruïnes, zal kunnen bijdragen om het thema te actualiseren is een open vraag. Wij zijn alvast nieuwsgierig hoe de regisseur Stephen Shank deze tragi-comedie zal aanpakken.

De laatst geprogrammeerde professionele voorstelling is het vrij ongekende werk: *Le sommeil de la raison*. Een man loopt verloren op een kermis. Hij verrast twee foorkramers, die nodigen hem uit in hun wagen. Binnen ontdekt de man zeven wassen beelden, zij stellen de hoofdzonden voor. Vermoeid valt hij in slaap. Wanneer hij wakker wordt, staat hij tegenover zeven mensen die hem meesleuren in een hallucinante wereld.

Deze herfst gaat dit werk in première in een regie van Jean-Paul Humpers. Het belooft een ontdekkingstocht te worden tussen de werkelijkheid en de irreële wereld van Jean Ray en Fernand Knopff. Dergelijk initiatief, waarbij men op korte termijn geconfronteerd wordt met het œuvre van eenzelfde auteur, is belangrijk. Behalve het actualiseren van oud en minder bekend tekstmateriaal, toont het een stand van zaken, hoe het theater zich vandaag ontwikkelt, niet alleen op het vlak van de interpretatie van teksten, maar ook op het vlak van de theatervormgeving en de techniek.
Dat gebeuren is zowat een barometer, weersvoorspellingen zijn moeilijk!

einde

Inlichtingen verkrijgbaar bij de **Fondation Internationale Michel de Ghelderode** *tel.* 02/219 26 74

CITY SOUNDS

PERFECTIE *in* GELUID *en* LICHT

PROFESSIONEEL KLANK EN LICHT
VERKOOP - VERHUUR - STUDIE

brusselsesteenweg 47, 9050 gent - ledeberg

sales: (09) 231 71 62 - rent: (09) 230 77 03 - fax: (09) 230 54 16

Bart Clement ontwerpt zijn decors bijna nog uitsluitend op Apple Macintosh. Door gebruik te maken van verschillende programma's kan hij niet alleen vrij experimenteren met kleuren en materialen, maar ook het resultaat vanuit allerlei hoeken bekijken, zonder dat er ook maar iets gebouwd is. Hij werkt veel samen met lichtontwerper Uri Rapaport, die zijn ontwerpen ook per computer maakt. Via e-mail kunnen de ontwerpen besproken en geïntegreerd worden.

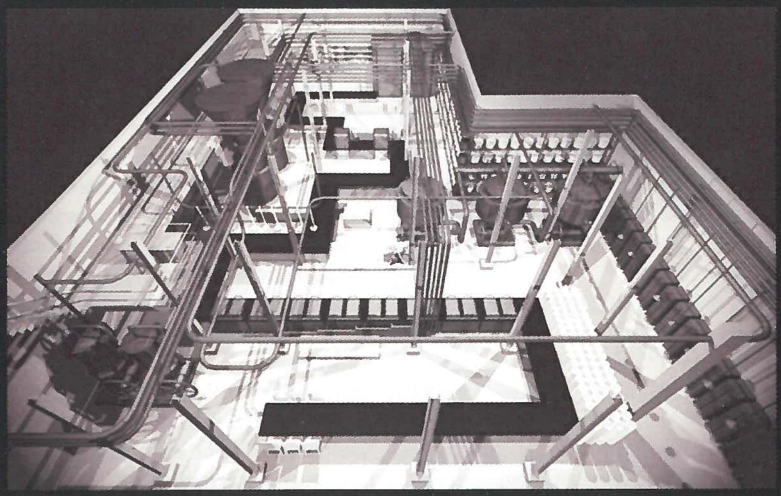

The Kitchen Decorontwerp

uit•zichtlijnennr 50•metdank

Levensecht op

auteurjudithvanwessel

Visualiseren

Op weg naar Staden in België voor een gesprek met Bart Clement, decorontwerper en beeldhouwer, moet ik er aan denken hoe ik ter voorbereiding van een verhuizing met minimeubeltjes over een schaaltekening van de woning schoof en probeerde me de kamer met een perzikkleurtje voor te stellen. Ook hij is bezig met vormen, kleuren en keuzes voor zijn decors.

Bart heeft zijn opleiding aan de kunstacademie niet afgemaakt. Tijdens een twintig maanden durende vervangende dienst maakte hij kennis met het theatervak. Na die tijd heeft hij als technicus gewerkt en sinds vier jaar is hij decorontwerper. Hij werkt voornamelijk samen met Dirk Tanghe, momenteel verbonden aan De Paardenkathedraal in Utrecht, maar hij ontwerpt ook voor andere regisseurs. Een van zijn meest recente ontwerpen is voor *The Glass Menagerie* van Dirk Tanghe. Het decor is af, gebouwd en wel, maar de voorstelling is helaas afgelast.
Daarnaast heeft Bart Clement het decor voor de voorstelling *De Kersentuin* van Theater Antigoné ontworpen, die in februari 1997 op de planken komt.

In Staden bekijk ik het atelier dat in een oud dorpsschooltje gehuisvest is. Het schoolbord hangt er nog. Behalve dat doet echter niets meer aan de school denken. Het ziet er uit als een oude schuur met in elk hoekje een spinneweb. Het staat vol met werktuigen, een betonmolen, een smederij, werkbanken en veel rommel. Bart ontwerpt niet alleen, hij bouwt de decors of een deel ervan ook zelf in dit atelier. Daarnaast gebruikt hij de ruimte voor zijn beeldhouwkunst. Bart verontschuldigt zich voor de rommel. De afgelopen week heeft hij een gigantisch betonnen bouwwerk afgemaakt dat nu in het Museum voor Hedendaagse Kunst in Gent te bezichtigen is.
Het atelier is aan het woonhuis verbonden. In de woonkamer staat een Macintosh 8100: het hart van Barts ontwerpen. Zittend achter de Mac vertelt Bart hoe hij de computer gebruikt voor het ontwerpen van decors. Vroeger maakte hij tekeningen en een maquette, maar na een kennismaking met de computer als vormgeversgereedschap, investeerde hij in een computer, een scanner, printer en tekentableau. Hij won inlichtingen in bij verschillende deskundigen en kocht een aantal programma's die geschikt zijn om decors mee te ontwerpen. In twee maanden tijd leerde hij zichzelf de programma's gebruiken. Nu visualiseert hij al twee jaar decors op de computer.

Programma's

Bart begint zijn ontwerpen meestal in Form Z, waarin hij vooral modelleert. Het renderen van een plaatje, dat wil zeggen het berekenen van een fotorealistisch beeld, laat hij over aan een ander programma: Studio Pro. Form Z ziet eruit als veel computerprogramma's: een leeg scherm in het midden en aan de zijkanten veel zogenaamde 'tools' (iconen die aan een gereedschap zijn gekoppeld). Met een simpele beweging met de muis tekent Bart een rechthoek. "Je werkt vanuit standaardvormen zoals de kegel, cirkel, rechthoek of cilinder. Als je dit vierkant voor een deel met een cirkel bedekt, en deze als het ware van het vierkant aftrekt, krijg je een ingewikkelder vorm: een vierkant met een hap eruit. Zo kan je ook vormen bij elkaar optellen", aldus Bart. Hij tekent een lijn en een vorm en geeft de opdracht om met de vorm de lijn te volgen.

Met een computer is het makkelijk kopiëren. Bart laat een tekening van een radiator zien, die gebruikt is voor het ontwerp van *The Glass Menagerie*. Hij heeft hiervoor slechts één segment hoeven te tekenen, de rest heeft hij gekopieerd. "Het programma werkt prettig", zegt Bart, "omdat de verhoudingen, groottes en vormen goed worden weer-

gegeven in 3D. Je ziet duidelijk waar je mee bezig bent. Ook erg handig is de mogelijkheid tot gezichtspuntbepaling, zodat je bijvoorbeeld vanuit een aantal plekken in de theaterzaal kunt kijken hoe de vormen er van daaruit uitzien."
Als de basisvormen vastliggen, wordt het ontwerp in Studio Pro verder bewerkt. Het geraamte wordt aangekleed met de vele materialen die Studio Pro in voorraad heeft of met zelfgemaakte materialen. De mogelijkheid tot gezichtspuntbepaling is hier uitgebreider dan bij Form Z. Bart: "Je kunt camera's op alle mogelijke plekken plaatsen, zodat je vanuit verschillende hoeken het decor kunt bekijken. Je kunt in- en uitzoomen, de lenshoek en gezichtshoek bepalen en een animatie maken, zodat je een zogenaamde *walkthrough* van het decor krijgt."
Een ander groot voordeel van dit programma in het gebruik voor het theater is de mogelijkheid om lichtpunten in het ontwerp te plaatsen. Intensiteit, kleur, schaduw, stralingshoek en sjablonen kunnen ingesteld worden. Er zit een aantal sjablonen in het programma, maar ook hier geldt dat je zelf sjablonen toe kunt voegen. Als je bijvoorbeeld een ingescande foto als sjabloon neemt en voor een lichtpunt plaatst, krijg je het idee van een projectie.

Morphing, warping en renderen

Naast bovenstaande programma's gebruikt Bart nog vier programma's: Elastic reality, Painter, Poser en Photoshop. Elastic reality wordt voor *morphing* en *warping* gebruikt. Dat wil zeggen dat een begin- en een eindbeeld ingegeven worden en de computer alle tussenliggende stadia berekent, zodat een mooie overvloeier ontstaat. Een treurig gezicht kan zo veranderd worden in een stralende lach. Dit programma kan ook gebruikt worden voor het overvloeien van de belichting. In Painter kan getekend en geschilderd worden met een speciale pen, een zogenaamd tekentableau. Poser is een programma met mannequinpoppetjes, die je kunt modelleren en in alle houdingen kunt plaatsen. Bart gebruikt de poppetjes niet altijd, maar ze zijn handig om groottes en verhoudingen binnen een decor mee aan te geven. Daarnaast kunnen de spelers (dik/dun, groot/klein) nagemaakt worden op de computer. Tenslotte gebruikt hij Photoshop, een bekender programma, waarmee foto's en plaatjes bewerkt kunnen worden. Terwijl wij praten en een kopje thee drinken, rendert de computer een plaatje. Als de computer na een half uur bijna klaar is met de berekeningen, verschijnt de mededeling: "Sorry, te weinig geheugen" en kunnen we opnieuw beginnen. Hoewel de tijd opgevuld kan worden met andere werkzaamheden, is de traagheid een nadeel bij het ontwerpen op de computer. Daarnaast blijkt dat je toch aardig zware apparatuur nodig hebt om makkelijk te kunnen werken.

A0-formaat

stagelicht

Langdries 4
9450 Haaltert

tel. 053/83 17 26
fax 053/83 40 54

VERKOOP & VERHUUR
KLANK- EN LICHTMATERIAAL
ONTWERP & PRODUCTIE

KLANK
mengtafels, speakers, versterkers, microfoons, equalizers, gates, compressors, effecten

LICHT
projectoren, mengtafels, dimmers, statieven, lichtbruggen, takels, kleurwisselaars, shutters, HMI volgspots, fresnels, profielspots, HQI's, modulaire sterrendoeken, Golden Scans, Superscans, Mac 500's, Studiocolors, Starlites

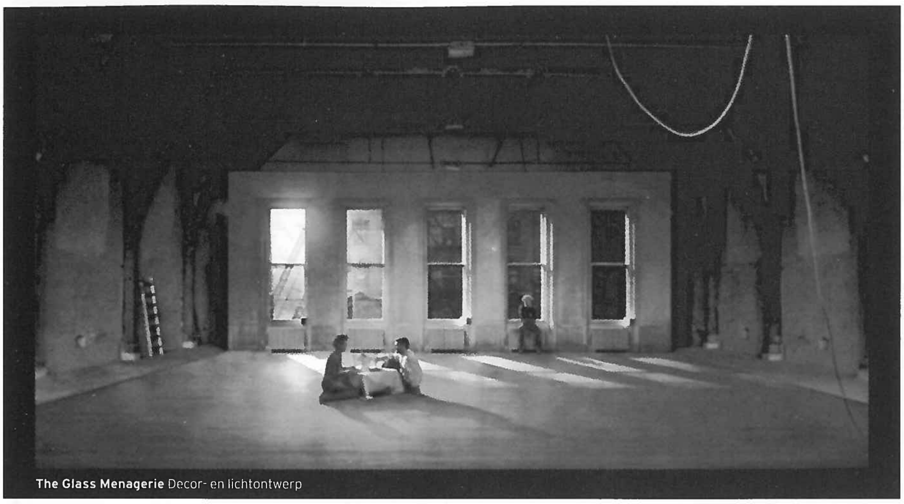

The Glass Menagerie Decor- en lichtontwerp

eruit. Dit komt vooral door de plaatsing van het decor in de architectuur van het theatergebouw. Deze enorme kleurenprint geeft eigenlijk een veel beter beeld van het decor dan een maquette. Zo precies gaat het eruit zien. Uri Rapaport vertelt dat als je een foto zou nemen van het decor, dat momenteel gebouwd en wel in De Paardenkathedraal staat, je deze niet zou kunnen onderscheiden van het ontwerp. Mijn reactie op de kleurenprint is niet uniek. Ook anderen reageren verrast op de ontwerpen van Bart. Vooral op de verschillende changementen en de integratie van het lichtontwerp wordt positief gereageerd. Voor *De Kersentuin* van Theater Antigoné heeft Bart vijf plaatjes gemaakt met verschillende (licht-)changementen. Dit was niet in een maquette te visualiseren.
Het blijkt dat de maquette niet gemist wordt en dat men minder vragen over het ontwerp heeft. "Men krijgt een beter beeld van wat het decor gaat worden en een stuk spraakverwarring verdwijnt", aldus Uri Rapaport.

Lichtontwerp

Een dag later spreek ik Uri Rapaport, lichtontwerper van Bureau Tweebeeke en Rapaport. Hij gebruikt soms miniCAD, Highlight en in de toekomst Wysiwyg van Flying Pig bij het ontwerpen van licht. De laatstgenoemde programma's kunnen het lichtontwerp koppelen aan de standen van de lichtcomputer in het theater. Ten opzichte van decorontwerp op de computer, dat een bepaalde tijdwinst oplevert, kost lichtontwerpen per computer momenteel nog meer tijd dan een lamp ophangen in het theater. Dit ligt met name aan de traagheid van de computer. "Een ander nadeel", aldus Uri, "kan het gebruik van standaarden zijn. Het kan de creativiteit beïnvloeden en de eigen stijl aantasten. Aan de andere kant zijn standaarden makkelijk om te gebruiken en kunnen ze de ontwerper op ideeën brengen." De ontwerper zal in het gebruik een eigen weg moeten vinden. Uri werkt vaak samen met Bart Clement en Dirk Tanghe en heeft het licht voor *The Glass Menagerie* ontworpen. De samenwerking verloopt erg goed. Per e-mail kan Uri zijn lichtontwerpen naar Bart sturen, zodat hij ze in het decor kan voegen. Bij de ontwerpen van *The Glass Menagerie* heeft Bart het decor in twee verschillende lichtchangementen geplaatst. Daarnaast heeft hij een foto van De Paardenkathedraal gescand en op de achtergrond geplaatst, en foto's van mensen gescand en in het ontwerp geplaatst zodat je een beeld krijgt van de verhoudingen.

Kleurenprint

Ik vraag me af hoe Bart zijn ontwerpen presenteert. Als hij geen maquette maakt, moet hij dus op een andere manier het decor tonen. Een printje lijkt mij daarvoor niet genoeg. Bart haalt uit een hoek van de kamer een grote rol papier en rolt die uit op de vloer. Daar verschijnt op A0-formaat het decor van *The Glass Menagerie*. Ik zie een foto van een decor, in De Paardenkathedraal. Het duurt even voor ik besef dat dit geen foto is, maar een print van een decorontwerp – zo levensecht ziet het eruit.

Testen

Bart vertelde over de voordelen van het ontwerpen op de computer. De ontwerptijd is vrijwel hetzelfde als bij het gebruik van een maquette, maar de tijd wordt op een andere manier gebruikt. Op de computer kan alles aan een ontwerp van te voren uitgetest worden. Je kunt van te voren zien hoe het decor binnen de theaterarchitectuur past, zoals bij het ontwerp van *The Glass Menagerie* gebeurd is. Je kunt op de computer sommige dingen makkelijker visualiseren, zoals de invloed van licht op het decor. Als je wil weten wat de invloed van licht op spiegels is, zou je het normaliter uit moeten testen in het theater. Nu voer je de benodigde gegevens in de computer in, en bekijk je het resultaat. Bij een maquette is de beslissing om iets te veranderen soms pijnlijk: een deur verplaatsen betekent soms dat de hele maquette over gemaakt moet worden. Met de computer ben je flexibeler.
Het contact met Dirk Tanghe is vaak intensiever dan met andere regisseurs. Hij kan makkelijk twee dagen met Bart Clement achter de computer gaan zitten om de verschillende mogelijkheden voor een decor te testen. "De tijdwinst van deze manier van ontwerpen kan wel vergeleken worden met de winst die ontstaan is door brieven op de computer te schrijven in plaats van op de typemachine. Er blijft meer tijd over voor de creativiteit."

Voor- en nadelen

Ontwerpen op de computer biedt een aantal duidelijke voordelen, maar momenteel ook nog een aantal nadelen. De voordelen zijn vooral de flexibele manier van ontwerpen, de mogelijkheid om alles van tevoren uit te testen (voorkomt fouten) en de presentatie van het ontwerp die zeer gedetailleerd is en een beter beeld van het uiteindelijke decor geeft dan een maquette. De nadelen zijn de traagheid van de computer, de kosten van de apparatuur (deze zijn eenmalig en kunnen over verschillende ontwerpen gespreid worden) en de tijdsinvestering die je moet doen om op deze manier te leren werken. Lang niet iedere ontwerper zal vlot de programmatuur onder de knie krijgen en lang niet iedereen zal creatief met de programma's omgaan. Bart Clements ervaring met video en beeldhouwen zijn waarschijnlijk een pré geweest bij het leren om op de computer te werken. De vraag is of in de toekomst de nadelen te ondervangen zijn met snellere computers, makkelijkere interfaces en goedkopere apparatuur. In het verleden zijn computers, printers en programma's alleen maar goedkoper geworden en de interfaces gemakkelijker, dus er is goede hoop.
Voor Bart Clement en Uri Rapaport is ontwerpen op de computer een normale manier van werken geworden. Zij zien de mogelijkheden van deze manier van werken in de toekomst toenemen. Bart zou graag met video op de computer willen werken, maar daarvoor wacht hij nog even tot de techniek hiervoor verbeterd (sneller) is. Het gebruik van video is handig voor het inlezen van plaatjes en het maken van een animatie die aan de regisseur en spelers getoond kan worden. Uri: "Ik denk dat in de toekomst de verschillende disciplines binnen het theater meer invloed op elkaars werk gaan uitoefenen. Als iedere ontwerper op de computer werkt, zou je deze ontwerpen aan elkaar kunnen koppelen, zodat je een totaalbeeld van de vormgeving krijgt. Daarnaast zou de computer gebruikt kunnen worden als overlegplaats. Voor een eerste bespreking is echt contact belangrijk, daarna zou je met videoconferencing ontwerpen kunnen bespreken en uitwisselen. Momenteel is videoconferencing nog te beperkt, de organisatie te ingewikkeld en de instap te hoog, maar in de toekomst zal de drempel zeker lager worden."

einde

EML — YOUR PARTNER IN PRO AUDIO

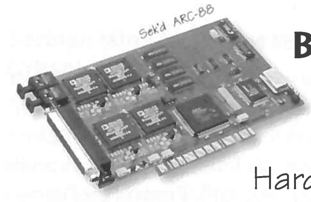

BETAALBARE EDITING VOOR PC & MAC :

Hard- en software van Bias, Lucid, Sek'd...

NEW

Samson Concert 4

DRAADLOZE SYSTEMEN, RTT GOEDGEKEURD : Samson

KABELS EN CONNECTOREN :

Multikabels, systemen op maat, Fastline, Hosa, Neutrik, Switchcraft...

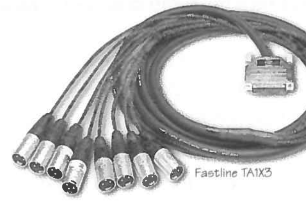
Fastline TA1X3

Unicase 2+4 units

FLIGHTCASES UIT EIGEN ATELIER :

Rainbow, Unicase, Helicase...

Nexo PS15

GELUIDS-SYSTEMEN OP MAAT :

Das, Electro-Voice, Mc-Larren, Mc-Tique, Nexo...

MIXERS VOOR IEDERS BUDGET :

Cadac, Mackie, Samson, Soundtracs...

Mackie CR1604VLZ

DOCUMENTATIE AANVRAAG DOC. : D PRIJS : P ! MARKEER A.U.B. ! ✗

PRO AUDIO

D P
- O O AEE : *limiters*
- O O ACOUSTIC CONTROL : *CD-players, turntables (DJ's)*
- O O AMERICAN DJ : *equipment for DJ's*
- O O AUDIO - TECHNICA : *mics, mixers, headphones*
- O O BIAS : *audio editing software for MAC*
- O O BOUYER : *industrial sound equipment, 100V*
- O O CADAC : *automated live mixing consoles*
- O O CEDAR : *audio restoration*
- O O CROWN : *amplifiers, mics*
- O O DAS : *speaker systems*
- O O DRAWMER : *EQ & dynamics, + tubes*
- O O ELECTRO-VOICE : *speakers, amplifiers, mics*
- O O FOCUSRITE : *pré-amps, EQ's, comp/lim, convertors*
- O O FOSTEX : *DAT rec., multitracks, speakers, mics*
- O O GENEX : *MO recorders*
- O O HARTKE : *speakers & amplifiers for bass - guitars*
- O O HELICASE : *light weight flightcases*
- O O HI I H : *speakers*
- O O HHB : *portable DAT recorders, CD-R recorder*
- O O INTIMIDATION : *effect mixers for DJ's*
- O O LA AUDIO : *signal processing*

D P
- O O LUCID : *audio hardware for MAC*
- O O MACKIE : *analogue & digital mixers, amps, speakers*
- O O MC LARREN : *speaker systems*
- O O MC TIQUE : *speaker systems*
- O O METRO AUDIO : *intercom systems*
- O O MOTIONWORKS : *remote controllers, synchronisers*
- O O NEXO : *speaker systems*
- O O PANASONIC : *DAT recorders*
- O O PIONEER : *DAT recorders*
- O O PHL : *speakers*
- O O RAINBOW : *flightcases*
- O O SABINE : *feedbackcontrollers, delay's, EQ's*
- O O SAMSON AUDIO : *mixers, amps, mics, EQ's*
- O O SAMSON WIRELESS : *wireless mic systems*
- O O SCV : *EQ's, signal processing, tools for broadcast*
- O O SEK'D : *soft- and hardware for PC*
- O O SOUNDTRACS : *analogue & digital mixers*
- O O SPENDOR : *studio monitors*
- O O TUBE-TECH : *tube gear, signal processing*
- O O UNICASE : *flightcases*
- O O VEGA : *wireless intercom systems*

ACCESSORIES

D P
- O O AUDIO ACCESSORIES : *patchpanels, acc.*
- O O EML : *acoustic treatment, materials for FC, tape*
- O O FASTLINE : *cables, connectors*
- O O FLITEWARE : *materials for flightcases*
- O O HARTING : *multi-connectors*
- O O HHB : *recording media, tapes, CD-R's*
- O O HOSA : *cables, adaptors, acc.*
- O O KM : *cable drums*
- O O K&M : *mic stands, speaker stands*
- O O LITTLITE : *gooseneck lights, acc.*
- O O NEUTRIK : *connectors, adaptors*
- O O OMNIMOUNT : *mounting systems for speakers*
- O O PENN : *materials for flightcases*
- O O SOCAPEX : *multi-connectors*
- O O SWITCHCRAFT : *connectors*

LIGHT

- O O MC TEX : *light & special effects*

FAX-BACK Info - inquiry document

- O O **EML PRO AUDIO CATALOGUE** (NL of FR)
- O O ....

BEDRIJF : .... TEL.: ....
NAAM : .... FAX : ....
STRAAT : .... NR : .....
GEMEENTE : .... POSTCODE : ....

BEL OF FAX RAF LENSSENS VOOR MEER INFORMATIE, EEN DEMO OF VOOR EEN VRIJBLIJVEND BEZOEK :

TEL. 09/ 236.37.18 FAX. 09/ 236.37.19 GSM : 075/ 66.98.49

EML Bijvennestraat 1A - 3500 Hasselt - Tel 011/23.23.55. - Fax 011/23.21.72.
E-mail eml@innet.be - Website http://www.eml.be

Op uitnodiging van YUSTAT *(Yugoslav Performing Arts Association)* hield de PCC *(Publicatie en Communicatie Commissie van de OISTAT)* in oktober '97 haar jaarlijkse vergadering in Belgrado.

Deze ontmoeting werd gevolgd door een internationaal symposium: *"Streets and squares as performing areas"*.

Oktober in de

Met 'n hoofd vol vraagtekens vertrok ik naar mijn eerste PCC bijeenkomst in het naoorlogse Belgrado. De YUSTAT-mensen kennen de kunst om iemand hartelijk te ontvangen, het is geen cliché, maar werkelijkheid. Juist daarom is het spijtig dat op de uitnodiging van YUSTAT om deze commissie in Yoegoslavië te laten doorgaan maar vier landen reageerden (USA, Duitsland, Nederland en België). Maar een beperkte groep laat toe efficiënter te werken.

De belangrijkste taak van de PCC is als 'doorgeefluik' te dienen van informatiemateriaal, via dagbladen, periodieken of OISTAT website.
Het grootste probleem is al het beschikbare materiaal te verzamelen, te evalueren en nadien te verspreiden. Dit kan niet zonder de daadwerkelijke hulp van de andere commissies. Daarom vragen we de nationale centra hun informatie mee te delen. Eenmaal ingewonnen kan dit op Website geplaatst en in het OISTAT Bulletin gedrukt worden.

De voornaamste doelstellingen van het PC zijn:

- het contact te bevorderen tussen studenten en de organisatie (soorten opleidingen – uitwisselingsprogramma's – studiemogelijkheden).
- het verspreiden van informatie over de 'theaterberoepen' (theatertechnici – scenografen – architecten – kostuumontwerpers –...). Ook de link met de industrie mag niet ontbreken.
- het verzekeren van een doorstroming van diverse projecten bv. "New Theatre Words".
- het doorvoeren van aanpassingen aan het bestaande Website, bestaande vb. zijn: de Virtual Lightning Lab, de Metropolitan Museum of Art, de South Africa OISTAT Home Page en de Costume Page van de University of Washington in Seattle, een site dat enorm veel hotlinks naar andere sites heeft.
- het ontwikkelen van een 'encyclopedia' verbonden aan "New Theatre Words" die de verschillende termen definieert.
- het opstarten van een lexicon van titels van opera's, operettes, musicals, drama's,... in diverse internationale talen.
- het invoeren van toeristische informatie als hulpmiddel voor de afgevaardigden: een link met City Net, een internet resourcer die uitgebreide info voorziet over alle steden in de wereld is wenselijk.
- op de PQ'99 in Praag kan de PCC de OISTAT Website en het gebruik van het internet als technologische informatiebron voorstellen, op voorwaarde dat de PQ voor de nodige uitrusting zorgt. Tevens kan men er ook theaterpublicaties tentoonstellen (kranten, tijdschriften en boeken).
- een eerste evaluatie vindt plaats in mei '98 te Oslo, tijdens deze bijeenkomst zal ook een nieuwe voorzitter gekozen worden.

Op korte termijn mensen ontmoeten, vergaderen, een stad ontdekken, theatervoorstellingen en een symposium bijwonen geeft je een opeenstapeling van sterke beelden en emoties die je nadien traag moet terugspoelen om tot een overzicht te komen.
Dit verslag van het symposium wordt dus een register van trefwoorden.

Chalon-sur-Saône

Pierre Layac is de bezieler van het jaarlijks Straattheater festival in Chalon-sur-Saône (Fr.). Zijn bedoeling is eenvoudig en moeilijk, de stad 'een geheugen' te bezorgen, door een interactie te veroorzaken tussen de theatermensen en de bewoners van allerlei stand.
Om het met Layac's eigen woorden te zeggen: "Chalon is a town of picture, town of Nicéphore Niepce the inventor of photography, town of views, town of all views. It is as well a town of a people carnival, exceptional street event, since middle ages"

Espace 251 Nord

In 1985 organiseerden Laurent Jacob en Jean Glibert een tentoonstelling in een onafgewerkte parking onder de "Place St. Lambert" in Luik. Kunstenaars zoals Copers, Paolini, Bijl, Francis en Deleu kozen hun plek uit om een dialoog aan te gaan tussen hun werk en de bestaande architectuur. Nadien volgde *Le jardin de la vierge* en de "Benetton-affiche" tentoonstelling in Brussel. In Belgrado planden zij een actie ter ondersteuning van een schouwburg die door een brand werd geteisterd.

Juliusz Tyska

Een Pools theaterwetenschapper aan het woord in Shakespeare's taal: "The common goal of contemporary philosophy, art and literature is to make a man/woman a unity again. Such a goal has been declared many times in theory but very rarely has it been realized in artistic practice. Many bombastic, lofty phrases have been spoken or written without any visible effect. The problem is that the truth about contemporary man/woman lies in a 'lower' level of human life – in the 'basis', not in the 'superstructure', in the 'subconscious', not in 'conscious', in the 'existence', not in the 'essence'. Only such works of art which enable us to find ourselves on this level and show us new existential perspectives are worthy of being loved and respected."

Lars Gemzoe

Deze Deense architect doceert urbanisme en heeft geen speciale binding met het theater. Hij besprak aan de hand van een diareeks de problematiek van het groeiproces van Kopenhagen. In de jaren '50 en '60 kende deze stad een ware auto-invasie, het werd er onleefbaar. Onderbouwd door wetenschappelijke studies werden de auto's door de autoriteiten gedeeltelijk uit de stad verbannen. Langs het water leefbare woongebieden met pleinen en terrassen, op menselijke schaal, met één probleem: nachtlawaai!

Ludus

Op eenvoudig krantenpapier gedrukt, is dit Servisch theater-magazine overal verkrijgbaar. Het is tweetalig (Engels-Servisch) en men leest het zoals men brood koopt. Het blad duidt de gevoelige plekken in de maatschappij op een ludieke manier, het is 'n soort spiegel van het theater in de stad.

witte stad

auteur ROSE WERCKX

Serbian Ministry of Construction-Urbanisation

Naoorlogse toestanden veroorzaken veel problemen, maar het wekt ook energie op. Verzorgde tijdschriften worden uitgegeven die toekomstplannen bevatten in verband met stedebouw, architectuur, restauratie- en ontwikkelingsprojecten.

Streets and Squares as Performing Spaces

Een symposium over straattheater dat plaats vond in Belgrado waaraan een 30-tal mensen deelnamen, gaande van theaterwetenschappers, architecten, scenografen, regisseurs, beeldende kunstenaars uit verschillende landen. Het loodzware programma was leerrijk, de ontvangst hartelijk, het geheel nog niet verteerd.

Theatercentrum Novi-Sad

Aan de oever van de Donau ligt Novi Sad, een kleine levendige stad met een theatercentrum waar studenten en geïnteresseerden boeken kunnen raadplegen en informatie inwinnen. Onder impuls van een dynamische dame (ex-actrice en ex-directrice van het Nat. Théâtre) verschijnt er het tweemaandelijks tijdschrift "Scena", een degelijke publicatie waarin regelmatig nieuwe theaterteksten verschijnen (1 x per jaar is het verkrijgbaar in het Engels).

Titanic

De Duitse theatergroep "Titanic" onderzoekt het grensgebied rondom de mens en de machine. Zij brengen dynamische, sterk getimede voorstellingen in open lucht.
Momenteel werken zij aan een mobiele constructie, die het midden houdt tussen een immense fles en het paard van Troje. Het is een onderdeel van een nieuwe voorstelling voor de wereldtentoonstelling van Lisboa dit voorjaar.

YUSTAT

Een bijenkorf van werkende mensen, onder het presidentschap van drie heren: Radivoje Dinulovic, Ranko Radovic, Jovan Hristic, organiseerden o.a. in februari–maart '97: "The first biennal of stage design".
Hun werkterrein beperkt zich niet tot het theater 'an sich', maar heeft ook een sterke sociale en maatschappelijke dimensie. Zij overhandigen ons een belangrijk tijdsdocument: "Walking on the spot". Het is een fotoreportage met teksten over de protestbetogingen in Belgrado van 17·11·1996 tot 20·03·1997, een boek met harde en komische foto's.

Aleksandra Jovicevic schreef als aanhef van een artikel: "Everybody laughed: civil and student protest in Serbia, between theatre, paratheatre and carnaval."
"Nothing is funnier than the disaster."
S. Beckett.

Bezoek aan de vesting Petrovaradin, gelegen aan de oevers van de Donau, tegenover Novi Sad.

einde

DECORWEEFSEL

ARLITEX n.v.
DOEK!
brede weefsels voor dekor
tissus grande largeur pour décor
Doorniksesteenweg 151 · 8580 Avelgem
tel. 056/64 89 28 · fax 056/64 89 30

GORDIJNEN

VARIATEX
Theatertextiel
Eigenaarsstraat 17
2300 Turnhout
Tel./Fax (014) 41 72 73

KLANK EN LICHT

SONO SIA INDUSTRIES ANTWERP
Totale technische logistiek voor evenementen
zowel huur als aankoop
Belichting en geluidssystemen
podia, decor
Mortselsesteenweg 41 · 2540 Hove
Tel. 32 (3) 454 32 03 · Fax 32 (3) 454 32 04
E-mail 100663.1104 Compuserve.com

KLANK EN LICHT

BVBA sonoro audio services
KLANKTECHNIEK
VERHUUR VAN CONCERTINSTALLATIES
VOOR THEATERS EN CLUBS.
Materiaal o.a. Meyer Sound
Soundcraft
Shure Wireless
Lexicon
Pierre Leconte
Lintsestwg. 50
2540 Hove
Tel : 32(0)3/455.54.76
Fax : 32(0)3/454.29.30

ProSpot bon

Gelieve deze bon op te sturen of te faxen naar
Making Magazines
Baudelostraat 29
9000 Gent
fax **09-233 80 87**

Rubriek
Firma
Naam
Adres
Postcode Gemeente
Tel. Fax
BTW Handtekening

Ik bestel **4 opeenvolgende inlassingen** onder **ProSpot.**

Prijs per inlassing	**2.000 BF** ex.BTW
4 inlassingen	**8.000 BF** ex.BTW
+ magenta	**500 BF**/inlassing

☐ Ik wens een steunkleur (magenta-rood)

De advertenties worden per inlassing gefactureerd
(Buitenland +500 BF per factuur)

☐ Het materiaal wordt opgestuurd tegen de 1ste van de maand voor verschijning

☐ Gelieve mij te contacteren in verband met advertentiemateriaal

BASTT nieuws

BASTT-KALENDER

11 - 15 maart '98	Pro Light & Sound	Frankfurt (D)
18 - 21 maart '98	USITT - Stage Expo	Long Beach (USA)
5 - 8 april '98	National Lighting Conference	Lancester (G.B.)
26 - 28 mei '98	Bühnentechnische Tagung	Lübeck (D)
8 - 12 juni '98	Basiscursus Theatertechniek	Neerpelt
28 - 30 aug. '98	Theatertechnische dagen van Bastt	Gent

OISTAT-KALENDER

23 - 26 april '98	Commissies "Opleiding en Techniek"	Amsterdam (NL)
8 - 11 mei '98	Commissie Publicaties en Communicatie	Oslo (N) & Karlstadt (S)
mei '98	Uitvoerend Comité	Lübeck (D)
november '98	Commissie Scenografie	Israël

Parallel aan het theaterfestival te Gent organiseert BASTT van **28 tot 30 augustus 1998** haar **theatertechnische dagen** in C.C. Vooruit. **Noteer deze data alvast in uw agenda!** Geïnteresseerde firma's kunnen vanaf nu terecht op het secretariaat van BASTT voor informatie omtrent deelname.

Basiscursus theatertechniek voor professionelen

In 1998 organiseert BASTT –voor de negende keer– een cursus theatertechniek. Wegens de grote vraag richten wij deze cursus nu jaarlijks in.
Voor de editie van dit jaar keren we terug naar onze eerste stek: het Dommelhof in Neerpelt, van maandag 8 juni 1998 tot en met vrijdag 13 juni 1998.
De hoofdlijnen van de cursus zijn de theoretische en praktische grondslagen van de algemene theatertechniek, geluids- en belichtingstechniek, veiligheid, speciale effecten, productieproblemen en de structuur van het theater in Vlaanderen. We voorzien ook enkele demonstraties. Het wordt een zwaar rooster, dagelijks van 9 tot 22 uur (46 uren in totaal), maar wie met enthousiasme en interesse naar de cursus komt, zal er heel wat van opsteken.
De docenten zijn zoals gewoonlijk theaterprofessionals met jarenlange ervaring in het vak. De cursisten hebben bij voorkeur een theatertechnisch beroep. Als er plaatsen overblijven, zijn ook amateurs welkom.

Het cursusgeld bedraagt 12.500 fr. voor BASTT-leden. Niet-leden betalen 14.000 fr. De bedragen kunnen gestort worden op het nummer 880-3794441-42 met vermelding *BASTT-cursus 1998*.
De inschrijving is alleen geldig als een voorschot van 2.000 fr. gestort is vóór 1 mei 1998 en het saldo vóór 1 juni 1998. Wacht niet te lang met uw inschrijving, er zijn al verschillende aanvragen en het deelnemersaantal is onherroepelijk beperkt tot 36.
In het cursusgeld zijn inbegrepen :

- het lessenpakket
- vier overnachtingen in het Dommelhof
- ontbijt, middagmaal, avondmaal en tweemaal per dag koffie.

Inlichtingen en inschrijvingen op het
BASTT-secretatiaat
tel. 03/636 29 38
fax 03/636 28 94
e-mail bastt@skynet.be

Basiscursus elektriciteit

Voor het vierde jaar op rij organiseert BASTT een basiscursus elektriciteit. Het is de bedoeling om technici zonder scholing op elektrisch gebied toch een basisvorming mee te geven. Deze cursus stelt hen in staat om op een veilige en inzichtelijke manier om te gaan met elektriciteit.
Het is evident dat een zestal sessies inhoudelijk niet te vergelijken zijn met het dagonderwijs. Toch komen volgende onderwerpen aan bod:

- samenstelling van de stof, geleiders, elektrische stroomkring, grootheden, wet van Ohm
- weerstand van geleiders, wet van Pouillet, serieschakeling
- parallelschakeling, vermogen, arbeid, rendement
- universeel meettoestel, wet van Ohm d.m.v. metingen (serie-en parallelketen)
- gemengde keten, Joule-effect (toepassingen en metingen), lichtschakelingen, foutzoeken
- beveiligingen, draaddoorsneden, opsporen van verliezen, veiligheidsnormen bij het werken aan en herstellen van elektrische installaties.

Na het volledig afwerken van de lessenreeks wordt een examen afgenomen en krijgen de geslaagden een attest.
Voor persoonlijke bijscholing kunnen er 28 uur in rekening gebracht worden.
Mensen die enkel en alleen komen om hun 'uren vorming' op te trekken, zijn niet welkom.

De lessen vinden plaats in Waregem op de woensdagen 1, 8, 15, 22 en 29 april en op 6 mei 1998, telkens van 14 tot 18 u. Op 13 mei kunnen de cursisten examen afleggen.

Inlichtingen en inschrijvingen:
CC De Schakel
Frank D'Haene
Schakelstraat 8
8790 Waregem
Het cursusgeld bedraagt 5.000 fr.

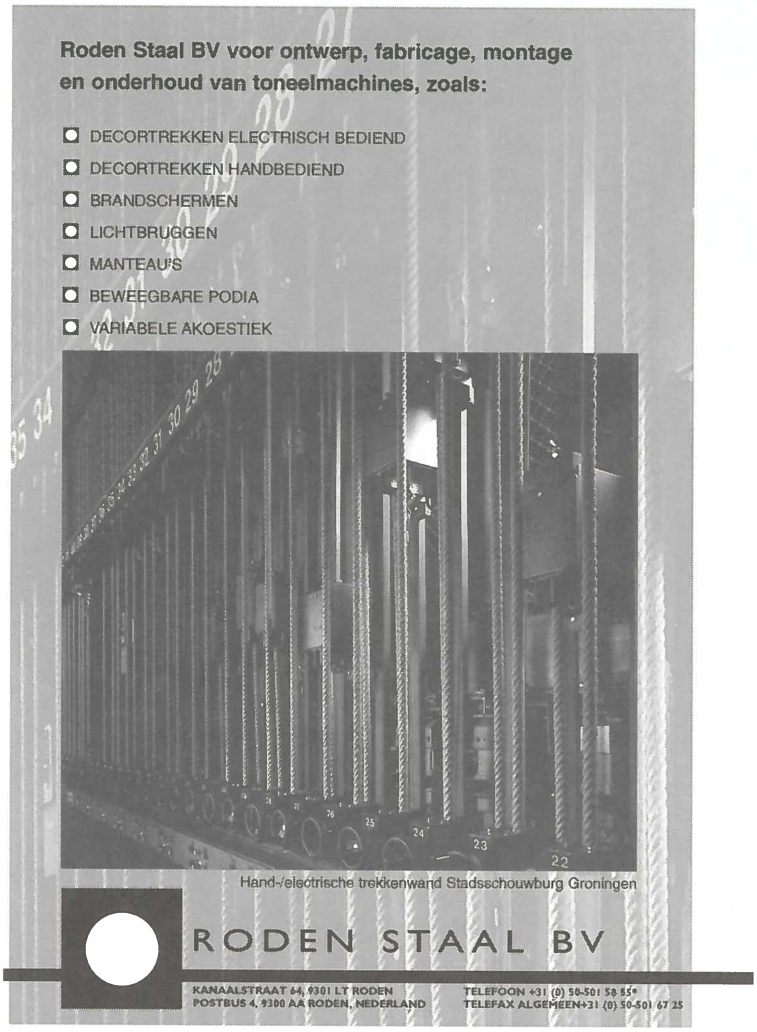
Roden Staal BV voor ontwerp, fabricage, montage en onderhoud van toneelmachines, zoals:
DECORTREKKEN ELECTRISCH BEDIEND
DECORTREKKEN HANDBEDIEND
BRANDSCHERMEN
LICHTBRUGGEN
MANTEAU'S
BEWEEGBARE PODIA
VARIABELE AKOESTIEK
Hand-/electrische trekkenwand Stadsschouwburg Groningen
RODEN STAAL BV
KANAALSTRAAT 64, 9301 LT RODEN
POSTBUS 4, 9300 AA RODEN, NEDERLAND
TELEFOON +31 (0) 50-501 58 55*
TELEFAX ALGEMEEN+31 (0) 50-501 67 25

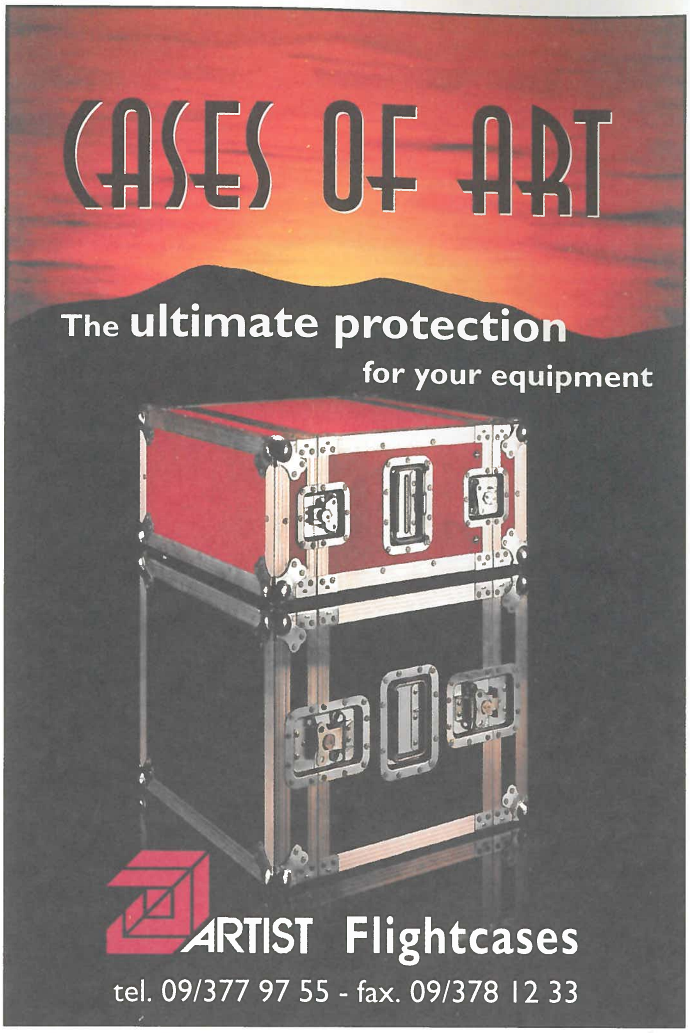
CASES OF ART
The ultimate protection
for your equipment
ARTIST Flightcases
tel. 09/377 97 55 - fax. 09/378 12 33

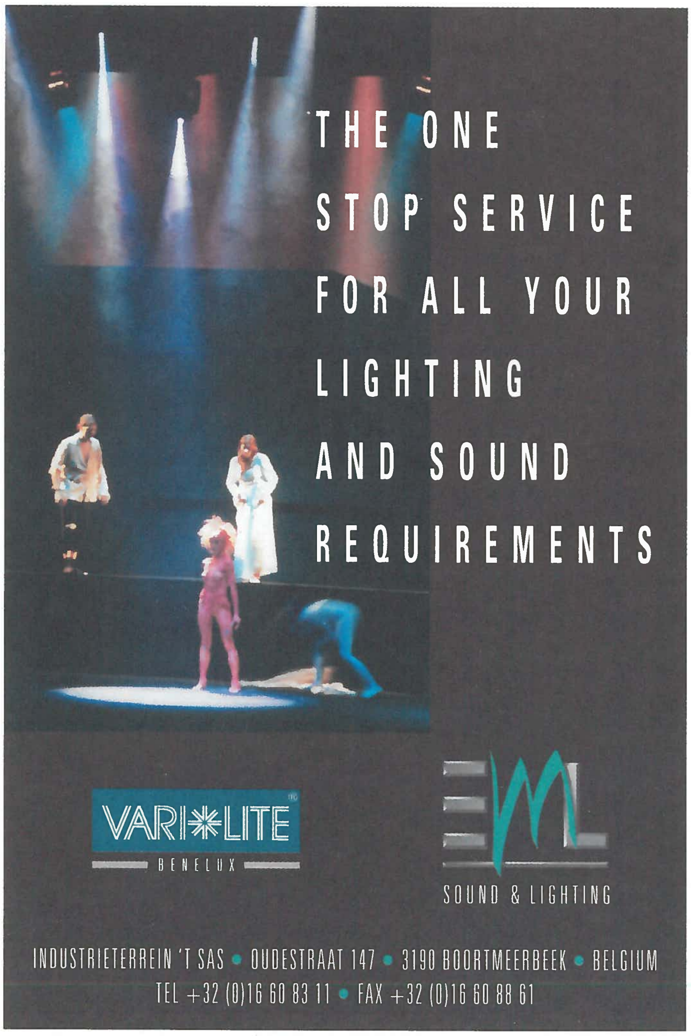
THE ONE
STOP SERVICE
FOR ALL YOUR
LIGHTING
AND SOUND
REQUIREMENTS
VARI*LITE
BENELUX
EML
SOUND & LIGHTING
INDUSTRIETERREIN 'T SAS • OUDESTRAAT 147 • 3190 BOORTMEERBEEK • BELGIUM
TEL +32 (0)16 60 83 11 • FAX +32 (0)16 60 88 61

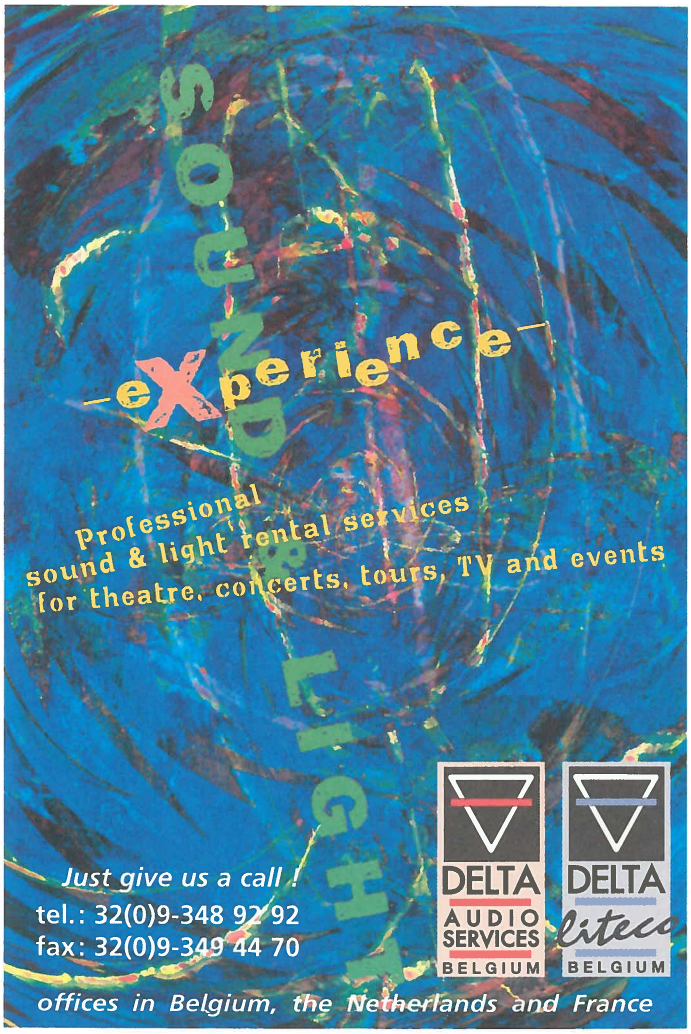
SOUND & LIGHT
-eXperience-
Professional
sound & light rental services
for theatre, concerts, tours, TV and events
Just give us a call !
tel.: 32(0)9-348 92 92
fax: 32(0)9-349 44 70
DELTA
AUDIO SERVICES
BELGIUM
DELTA
liteco
BELGIUM
offices in Belgium, the Netherlands and France

One of the few
"light sources" we can't
provide you with !
Sorry
RENTAL
Centrum Zuid 1054
3530 Houthalen
Tel. 011 / 52 55 30
Fax 011 / 52 55 34
E-mail: INFO.RENTAL@FLASHLIGHT.BE
SALES
Terlindenhofstraat 89
2170 Merksem
Tel. 03 / 645 34 36
Fax 03 / 645 37 35
Flashlight
RENTAL
SALES
BELGIUM
LIGHTING
ADB-ETC-DeDisti-Rober Juliat-
Niethammer-High End-Martin-Wybron-
Whole Hog-Compulite...
SOUND
Renkus Heinz-Martin-Yamaha-Crest-
BSS-AKG-Sennheiser-Shure...
RIGGING
Lodestar-Verlinde-Prolyte-ALP-Genie...